INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podpora talentovaných žáků v Plzeňském kraji registrační číslo: CZ.1.07/1.2.03/02.0001

SBORNÍK

ODBORNÝ SPOLEČENSKOVĚDNÍ KEMP

24. - 28. SRPNA 2015

WWW.PODPORATALENTU.CZ

TENTO PROJEKT JE FINANCOVÁN Z PROSTŘEDKŮ PLZEŇSKÉHO KRAJE.

Obsah:

ODBORNÝ DĚJEPISNÝ KEMP ..... str. 2
ODBORNÝ ZEMĚPISNÝ KEMP ..... str. 15
ODBORNÝ KEMP ČESKÉHO JAZYKA ..... str. 30

ODBORNÝ DĚJEPISNÝ KEMP

Helena VÝCHODSKÁ

1 Úvod

Rok 2015 se v kontextu české historie nedá vnímat jinak než jako rok Mistra Jana Husa. Šestisté výročí smrti pražského vysokoškolského pedagoga, univerzitního rektora, spisovatele, oblíbeného kazatele, a především muže, který otevřel dveře evropské reformaci, jsme proto logicky zvolili jako ústřední téma také my v historickém kempu.

Mistr Jan v Hus má v povědomí těch Čechů, kteří prošli tradičním systémem školního dějepisu, většinou jednu „lidskou“ tvář – pro střední generaci ji zpodobňuje ve svých neuvěřitelných kinematografických proměnách Zdeněk Štěpánek, pro mládež po letošním květnovém uvedení nového historického filmu to bude nejspíš podoba herce Matěje Hádka. Mistr Jan Hus na dějepisných hodinách v české škole také prožívá jeden jediný ústřední dramatický příběh, který začíná kolem roku 1370 v jihočeském Husinci, eventuálně v roce 1402 v Betlémské kapli a končí na kostnické hranici v létě roku 1415. Z jistého hlediska je dobře, že je tomu právě tak. Školní dějepis, tak, jak se tradičně „formoval“ do dnešní podoby, totiž kreslí obraz velkého reformátora katolické církve v duchu hodnotných děl českých historiků - Františka Palackého, Josefa Macka, Františka Grause, Františka Kavky, za mladší generaci pak Františka Šmahela a Petra Čorneje – barvitě, vrstevnatě a v určitém slova smyslu jednoznačně.

Samotný Husův příběh i díla uvedených autorů znamenají pro český dějepis hodnotu, kterou lze srovnat jen s nemnohými. Tuto hodnotu a tradici jsme však chtěli během týdne s talentovanými žáky a studenty vyprávět „dnešním“ a moderním způsobem. Našim cílem bylo vytvořit co nejplastičtější představu o Husově osudu a jeho myšlenkách, ale také o každodenním životě v období jeho života, o dalších zajímavých osobnostech této převratné doby, a to prostřednictvím zážitkových metod – tedy prostřednictvím exkurzí na významná místa spojená s počátkem 15. století, s husitským tématem či s tzv. druhým Husovým životem. Exkurze byly doplněny bohatou faktografií i mnohými didaktickými aktivitami, které jsme využili pro ozvláštnění, a také pro fixaci naší týdenní poznávací a badatelské práce.

2.1 Pondělí 24. 8. 2015 – Jan Hus a Praha

První den dějepisného kempu jsme věnovali místům spjatým s působením Mistra Jana přímo v hlavním městě. Vedle hradů v jižních a středních Čechách, kde v posledních dvou letech svého života Jan Hus napsal většinu svých děl, je Praha bezesporu místem, které je s jeho osobou a českým reformním hnutím spjato nejvíce.

Objekty, které měly dětem přesvědčivě a zajímavě dokumentovat život lidí v 15. století, tedy nejen ten Husův, ale v podstatě všech Pražanů – řemeslníků, umělců, studentů, a také krále Václava IV. a jeho dvora – jsme vybírali v centru města. Cesta ze Starého Města na Nové Město pražské děti zavedla do Kaple betlémské, do Karolina (do historické budovy Karlovy univerzity), do kostela sv. Martina ve zdi, do chrámu Panny Marie Sněžné a k dalším zajímavým objektům, které nebylo možno minout bez povšimnutí, přestože s Husovou dobou přímou souvislost neměly (např. místo střetu policie a studentů na Národní třídě v roce 1989, Staroměstské náměstí a místo popravy 27 českých pánů… apod.).

Betlémská kaple byla skvělým začátkem. V působivých prostorách dnešní slavnostní auly Vysoké školy chemicko-technologické v Praze, Českého vysokého učení technického v Praze, Univerzity Jana Amose Komenského v Praze a Unicorn College v Praze jsme měli vynikající příležitost probrat s dětmi základní fakta z Husova života, a především hlavní teze jeho učení. Betlémská kaple, národní kulturní památka, je jistě místem, které připomíná Husovu osobnost a husitské období českých dějin velmi působivě. Právě zde Hus svými kázáními, spíše však promluvami k biblickým citacím, položil základy českého reformního hnutí. Betlémskou kapli založili v roce 1391 pražští měšťané, kramář Jan Kříž a dvořan Hanuš z Mihlheimu. V zakládací listině oba dárci výslovně ustanovili, že kaple má sloužit pro kázání v českém jazyce. Na výstavbu kaple věnoval kramář Kříž zahradu o cca 800 m2 včetně studny a podsklepeného domku, ze kterého se stal dům kazatele a správce. Kaple byla úmyslně velmi prostá. Původních zdi i nové části budovy, jež byla v novověku zbourána a postavena znovu ve 20. století, jsou dnes vyzdobeny právě v tomto jednoduchém stylu. Děti si zde prohlížely vyobrazení M. J. Husa na hranici v plamenech, vzácný nápis Jana Husa: „DE SEX ERRORIBUS“ – *O šesti bludech*, fragment z roku 1412 a také obrazy z Reichenthalovy kroniky – obraz císaře Zikmunda a papeže. Asi nejhodnotnější částí kaple zasvěcené betlémským neviňátkům je kazatelna, z níž v letech 1402–1412 Hus kázal (po něm v roce 1521 také např. Thomas Münzer, německý reformátor). Rekonstrukce původní gotické stavby byla provedena v padesátých letech minulého století velmi precizně s pečlivým vypracováním všech detailů stavby, která byla na středověké poměry stavbou mimořádně velikou.

Z Betlémské kaple ke Karolinu jsme přecházeli přes Staroměstské náměstí. Radnice s orlojem a také místo dramatických událostí roku 1621 zdánlivě Husův osud míjejí. V diskusi s dětmi jsme však našli souvislostí mnoho. Přímo na místě popravy českých protestantských povstalců z roku 1618, před deskou umístěnou na stěně radnice, jsme hovořili o českém stavovském povstání, v němž představitelé české inteligence, reprezentanti šlechty a měšťanů, povstali proti katolickému císaři. Jejich protestantské vyznání a také jejich požadavky k císaři týkající se

české konfese, jejich osudy a jejich tragický konec mečem kata Mydláře spojují jejich dobu s dobou a osudy Jana Husa jednoznačně.

Následující zastávkou byla historický budova Karlovy univerzity. Pražskou univerzitu založil český a římský král Karel IV. listinou ze 7. dubna 1348 jako první z vysokých učení na sever od Alp a na východ od Paříže. Univerzita Karlova měla podle vzoru univerzit v Bologni av Paříži 4 fakulty: teologickou, svobodných umění, právnickou a lékařskou. Členy její akademické obce byli nejen domácí, ale i mnozí cizí učitelé a studenti. Právě tato skutečnost založila problém v době, kdy Jan Hus, absolvent artistické a posléze teologické fakulty, vykonával funkci rektora. Nepoměr v počtu hlasů při rozhodování o důležitých univerzitních otázkách, který cizincům přiznával 3 hlasy oproti jednomu hlasu českému, se rozhodl Hus řešit i vzhledem k tomu, že cizinci představovali jednotný katolický celek, zatímco mezi českými mistry byla řada učenců s reformními názory. Václav IV. proto přistoupil pod váhou Husových argumentů k podpisu Kutnohorského dekretu v roce 1409, kterým posílil postavení domácích členů akademické obce. Jan Hus ještě 3 roky uplatňoval svůj vliv právě v tomto učeném prostředí velmi výrazně. V roce 1412, po uvalení klatby na jeho osobu a také vyhlášení interdiktu na d Prahou se rozhodl z univerzity a také z Prahy jako takové odejít.

Rozhovor o středověkém vysokoškolském prostředí jsme se žáky a studenty dějepisného kempu pochopitelně využili jako motivaci pro jejich budoucí studium. Podle očekávání se u dětí s talentem pro humanitní vědy setkalo toto téma s velkým ohlasem. O struktuře vysokých škol v současnosti, o možnostech VŠ studia v Čechách i v zahraničí se děti „bavily“ velmi dlouho.

Na Novém Městě pražském jsme dále pokračovali v cestě po stopách Mistra Jana Husa směrem ke kostelu sv. Martina ve zdi. Vcelku nenápadný románský kostelík, postavený v období mezi roky 1178 až 1187 v osadě Újezd, která se již dříve rozkládala ve zdejším prostoru a podle zasvěcení kostela pak byla nazývána Újezdem sv. Martina, v sobě skrývá obrovskou hodnotu vážící se k české reformaci. Koncem října z podnětu M. Jakoubka ze Stříbra zdejší farář Jan z Hradce poprvé podával laikům svátost oltářní pod obojí způsobou. V následujících letech se kalich stal symbolem celé husitské revoluce.

Kostel samotný při stavbě staroměstských hradeb před polovinou 13. století zůstal vně městských hradeb na území pozdějšího Nového Města. Svou jižní stěnou přiléhal k hradební zdi (odtud jeho název) a v jeho sousedství byla městská brána, zvaná branou sv. Martina. Částečná gotická přestavba kostela se uskutečnila v době vlády Karla IV. po roce 1350. Kostel sv. Martina ve zdi se zachoval jako takřka neporušené dílo středověku, jako vzácný doklad hodnotné románské a gotické architektury.

Sepětí s kalichem a přímo hmotnou připomínku událostí české reformace představil dětem i další objekt – kostel Panny Marie Sněžné. Byl založen roku 1347 císařem Karlem IV. jako trojlodní bazilika a zamýšlený budoucí korunovační chrám. Původně Karel IV. zamýšlel postavit kostel jako 100 metrů dlouhou dvouvěžovou stavbu, jejíž výška střední lodi bude dosahovat 40 metrů. S těmito rozměry by gotický areál zasvěcený Panně Marii Sněžné předčil Svatovítskou katedrálu i klášterní kostel cisterciáků na Zbraslavi. Stavba nebyla nikdy

realizována v původním velkorysém duchu. Na počátku 15. století budování chrámu přerušily husitské války, při nichž byla hlavní loď poničena, kostel byl opuštěn a chátral. Nejdůležitější souvislost s dobou husitskou však tento chrám nabízí v souvislosti s osobností místního kazatele. Jan Želivský zde působil poměrně dlouho. Jedno z jeho plamenných kázání, po němž se průvod jeho posluchačů dal do pohybu směrem k Novoměstské radnici, se uskutečnilo 30. července 1419. S dětmi jsme prohlídku kostela tedy logicky ukončili vyprávěním o I. pražské defenestraci, která byla výsledkem událostí toho dne, ale také počátkem velké kapitoly husitských válek.

2.2 Úterý 25. 8. 2015 – Jan Hus a střední Čechy

Úterní historický program propojil osudy dvou mužů české historie – samozřejmě Jana Husa a také Edvarda Beneše. Cílem naší cesty byl gotický hrad Krakovec a město Kožlany.

Hrad Krakovec, a především jeho pán, Lefl z Lažan, jsou spojeni s posledními dny a týdny svobodného života Jana Husa. Po odchodu z Kozího hrádku a ze Sezimova Ústí přijel Jan Hus na pozvání hradního pána na Krakovec roku 1413. V zámecké kapli zahájil svou kazatelskou činnost a brzy se stal známým v celém širém okolí, kam zacházel kázat přímo mezi lidi pod „otevřené nebe“. Z kaple, která dnes nese jeho jméno, také odjížděl v říjnu roku 1414 přímou cestou do Kostnice, do města, kde jej církevní koncil za tři čtvrtě roku odsoudí k smrti.

Krakovec je velmi působivý a specifický hrad. Tato jedinečná ukázka architektury doby Václava IV. byla postavena pro purkrabího hradu Křivoklát, Jíru z Roztok, na konci 14. století. Představuje jeden z vrcholů české hradní architektury 14. století. Děti měly možnost si prohlédnout klenutá sklepení, obvodové zdi reprezentačních místností hlavního paláce a pochopitelně Husovu kapli. Dojmy z prohlídky jsme využili k zajímavé a dlouhé debatě o Husově době, v níž se žáci a studenti živě zajímali o tehdejší „každodennost“, ale také o detaily z Husova života a jeho osudů po zajetí v Kostnici a při věznění v dominikánském kláštеře i na hradě Gottlieben.

Dalším tématem, kterým jsme chtěli rozšířit a konkretizovat dětské poznatky o Janu Husovi, byl jeho literární dílo. Vzhledem k věkovému rozptylu dětí a také vzhledem k poněkud odlišnému zaměření zeměpisného kempu, který s námi sdílel historický program, jsme se v příjemném a působivém prostředí podhradí rozhodli doplnit dosavadní poznatky o Janu Husovy a jeho době diskusí o podstatě reformního učení a hodnotách jeho myšlenek pro jeho aktuální dobu i pro budoucnost. Jako ideální metodu jsme využili mezipředmětových vztahů, v tomto případě historie a českého jazyka. Diskutovali jsme nad Husovými citáty, nad jeho literárním dílem a nad tradicemi, které se po jeho smrti staly součástí české historie. Snažili jsme objasnit, vysvětlit a konkretizovat obsah nejznámějších Husových děl, která jsou ve školní výuce mnohdy prázdnými názvy určenými k „odříkání“, avšak bez pochopení jejich smyslu a významu. Učitelé ve školách samozřejmě na rozsáhlou a přesvědčivou analýzu Husových textů či tezí nemohou v běžném vyučování najít dostatek času, proto jsme využili k jejich

představení tohoto autentického prostředí. Na Krakovci Jan Hus sepsal (či dokončil) některá z nejpodstatnějších děl svého literárního života.

Důležitá Husova literární díla:

- **De orthographia Bohemica** – o zjednodušení spřežkového pravopisu zavedením diakritických znaků (tzv. Husova nabodeníčka). Hus byl pravděpodobně členem kolektivu autorů.
- **O trojiem lidu řeč** – teze proti středověkému rozdělení lidí do tří vrstev.
- **Sieť viery** – nejpropracovanější teoretické dílo o významu církve. Vírou se lidé zachraňují z hříchů, církev je síť, zachycující tyto hříchy.
- **Knížky o svatokupectví** – systematická a přesvědčivá kritika prodeje odpustků
- **De ecclesia** (**O církvi**) – latinsky, teoretický spis o církvi vycházející z tezí Johna Wycliffa.
- **O šesti bludiech** (**De sex erroribus**) – úvahy o vztahu církve a světského světa
- **Postila** (z lat. Post lila verba "po oněch slovech") **Vyloženie sv. čtení nedělních** – sborník 59 kázání. Každé kázání je uvedeno krátkou citací z bible (8 - 10 veršů) a pokračuje jeho výklad (proto "po oněch slovech").
- **Výklady viery, Desatera a Páteře** – výklad hlavních modliteb **Věřím v Boha** a **Otčenáš** (lat. Pater noster - odtud zkomoleně 'Páteř') a také Desatera božích přikázání – příklad metodické práce s věřícími. Lidé se modlitby je učili nazpaměť bez porozumění obsahu.

Druhým podstatným tématem a také objektem tohoto dne byla osoba druhého československého prezidenta Edvarda Beneše a jeho rodné město Kožlany. Vysokoškolský pedagog, představitel I. i II. odboje, úspěšný ministr zahraničí a prezident republiky v nesmírně těžkých dobách, to všechno jsou charakteristiky Edvarda Beneše.

Narodil se v roce 1884 v Kožlanech jako nejmladší (desátý) syn rolníka. V mládí studoval na gymnáziu v Praze-Vinohradech, kde bydlel v domě rodiny Oličovy, spřátelené s jeho přítelkyní a pozdější ženou Hanou. Po maturitě studoval na Filozofické fakultě pražské Univerzity Karlovy, od roku 1904 také v Paříži na Sorbonně a v roce 1907 v Berlíně. Fakultu úspěšně absolvoval a následně vyučoval 3 roky na obchodní akademii v Praze a roku 1912 přijal místo na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Po začátku I. světové války organizoval vnitřní odboj (tzv. Maffie) a zajišťoval spojení s T. G. Masarykem ve Švýcarsku. 1. září 1915 také odešel do zahraničí.

V roce 1916 se Edvard Beneš podílel na ustanovení Československé národní rady, v níž zastával místo generálního tajemníka. Společně se Štefánikem získal souhlas dohodových mocností se zakládáním československých vojenských jednotek a přispěl tak ke vzniku samostatných legií ve Francii, Rusku a Itálii. Po vyhlášení svrchovanosti Československé republiky 28. října roku 1918 byl jmenován ministrem zahraničí ve vládě K. Kramáře. V letech 1921–22 zastával funkci

československého předsedy vlády. E. Beneš byl členem a místopředsedou Čs. strany národně socialistické a významně ovlivňoval její politiku. Po abdikaci T. G. Masaryka byl zvolen 18. prosince 1935 prezidentem. Po přijetí mnichovského diktátu 5. října 1938 abdikoval a odletěl nejdříve do Velké Británie, později odcestoval do Spojených států amerických, kde přednášel na univerzitě v Chicagu. V roce 1940 přesídlil do Londýna, kde vytvořil tzv. exilovou státní reprezentaci a přebral funkci exilového československého prezidenta. Během války dosáhl uznání exilové vlády u všech spojenců. Na jaře 1945 Beneš odcestoval přes Moskvu na osvobozené území republiky, byl potvrzen ve funkci prezidenta a následně znovu zvolen 19. června 1946. Za politické krize roku 1948, vyvolané komunisty, mu ministři demokratických stran nabídli svoji demisi. Beneš jejich demisi po komunistickém nátlaku 25. února přijal a pověřil sestavením nové vlády předsedu KSČ K. Gottwalda. Dá se říci, že jistou nerozhodností ulehčil komunistům nástup k moci. 7. června 1948 abdikoval na úřad prezidenta, jeho nástupcem se pak stal K. Gottwald. Dne 3. září roku 1948 Edvard Beneš zemřel v Sezimově Ústí.

Rodný dům E. Beneše čp. 101v Kožlanech již nestojí, ale na parcele byl postaven dům nový, na nějž byla nasazena pamětní deska. Právě tady jsme s žáky a studenty obou kempů navázali na dopolední diskusi. Děti svůj zájem tentokrát rozšířily na všechny československé a české prezidenty. Neplánovaně jsme tedy upřednostnili zájem dětí a zbytek odpoledne věnovali přehledu našich státních představitelů a charakteristice jejich osobností.

2.3 Středa 26. 8. 2015 – Jan Hus a husitské tradice v jižních Čechách

S osobou Jana Husa, Jana Žižky z Trocnova a mnohých dalších představitelů období husitství jsou bezprostředně spjaty jižní Čechy. Středu a čtvrtek jsme proto věnovali cestě na pomezí západních a jižních Čech, kde jsme navštívili nejdůležitější místa spojená s 15. století, ale nejen s ním. Program tohoto dne představoval vodní zámek Blatná, rodný dům Mistra Jana Husa v Husinci s novou muzeální expozicí, historické centrum města Prachatic a město Písek s nejstarším kamenným mostem v Čechách.

Naší první zastávkou byla Blatná. Vedle vodního hradu Švihova a romantické Červené Lhoty je Blatná jedním z nejzachovalejších vodních panských sídel na našem území. Osada Blatná vznikla díky staré významné dálkové a obchodní cestě, která spojovala Sušici s Horažďovicemi a v tomto místě překračovala říčku Lomnici. První písemná zmínka se týká roku 1235, kdy byla tehdejší tvrz sídlem vladyky Vyšemíra, snad chudšího příbuzného Bavorů ze Strakonic. Právě tento šlechtický rod získal Blatnou ve druhé polovině 13. století. Bavorové se nespokojili s užíváním převážně dřevěného opevněného komplexu, a tak začali s jeho přebudováním ve výstavnější sídlo. Okolní bažiny začaly být proměňovány v souvislé vodní opevnění. Asi v roce 1299 už můžeme o Blatné hovořit jako o skutečném hradě. Rod Bavorů však vymřel po meči a hrad přešel do rukou jejich příbuzných, pánů z Rožmitálu. Dlouhé období jejich panování se pro Blatnou stalo obdobím největšího lesku a slávy. Tak nap. Jaroslav Lev, který se v písemných pramenech jako majitel Blatné objevuje od roku 1446, zastával vysoké státní

funkce na dvoře Jiříka z Poděbrad. Jako vzdělaného a výmluvného člověka jej Jiřík z Poděbrad jmenoval do čela českého mírového poselstva, které putovalo v letech 1465 až 1467 po evropských dvorech. Další schopný představitel rodu Rožmitálů, Zdeněk Lev, zastával roku 1508 úřad nejvyššího purkrabího na dvoře krále Vladislava Jagellonského. Byl to právě on, kdo pozval na Blatnou proslulého stavitele té doby, Benedikta Rejta. Vynikající architekt tzv. vladislavské gotiky, který ve službách Jagellonců vytvořil např. Vladislavský sál na Pražském hradě nebo chrám sv. Barbory v Kutné Hoře, přestavěl Blatnou do podoby rozsáhlého areálu s výrazným hrázděným zdivem. Mnoho dalších držitelů se pak zámek snažilo přestavovat podle dobových ideálů krásy. Typickým příkladem takových aktivit je např. barokní úprava areálu rodem Serenyů (původem Maďaři), kteří Blatnou drželi 1695 až do konce 18. století. Roku 1798 koupil Blatnou od Serenyiů Václav Karel Hildprandt z Ottenhausen, český šlechtic tyrolského původu. V držení Václava Karla a jeho potomků je zámek i dnes. Po komunistickém převratu v roce 1948 byl rodině Hildprandtů zámek sice zkonfiskován, avšak po roce 1989 opět vrácen do jejich držení.

Zámek je zajímavý a lákavý z různých důvodů. Jedním může být vnitřní vybavení zámku, v němž děti identifikovaly množství předmětů z Etiopie, konkrétně z období, kdy tam rodina Hildprandtů legálně emigrovala na žádost císaře Haille Selassie I. Druhým specifikem je zámecká obora se řadou chovaných zvířat, z nichž jsou asi nejznámější blatenští daňci.
Třetí den historického kempu byl v Blatné otevřen velmi působivě, ale další zajímavé objekty nás ještě čekaly. Husinec byl druhým v pořadí. Husinec coby rodiště hlavní postavy letošního kempu jsme vybrali také proto, že 30. května tohoto roku zde bylo slavnostně otevřeno nové Centrum Mistra Jana Husa, jehož součástí je i původní rodný domek Mistra Jana Husa s jeho světničkou. Celý nový areál tvoří 3 měšťanské domy, stodola a nově navržená provozní budova. Centrum slouží zejména pro kulturně vzdělávací účely, plní také funkci muzea a představuje i moderní multimediální expozice.

Základním a ústředním obsahem i osnovou této výstavy je pochopitelně Husův příběh. Expozice začíná jeho vzděláním, pokračuje působením v Praze na univerzitě a v Betlémské kapli, a končí samozřejmě cestou do Kostnice a rozsudkem koncilu. Novou část výstavy tvoří reflexe Husovy osobnosti a jeho odkazu v období reformace a protireformace, v době 19. a 20. století. Oproti staršímu pojetí jsme v muzeu ocenili i medailonky osobností dokreslujících tuto dobu, jako jsou např. John Wycliff, Konrád Waldhauser, Matěj z Janova, Michal de Causis, Jean Gerson, Štěpán z Pálče, Petr z Mladoňovic… a mnozí další. Právě tyto osobnosti se staly předmětem zájmu dětí.

Cesta z Husince nás dále vedla do Prachatic. Ve městě, které je nazýváno Bránou Šumavy, jsme sice nepočítaly s dlouhou prohlídkou, o to příjemnější byla však skvělá atmosféra, a zejména citlivě a působivě rekonstruovaná vnitřní renesanční zóna, která byla naším cílem. Historické centrum Prachatic patří k nejlépe zachovalým městským komplexům v České republice se zachovanými městskými hradbami. Patří mezi 40 z architektonického hlediska nejhodnotnějších měst u nás, jimž byl přiznán statut Městské památkové rezervace. Renesanční fortifikace, historické brány a fortny, měšťanské domy s ojedinělými sgrafity, gotický kostel sv. Jakuba, historická dlažba, typická Stará radnice s fasádou zdobenou freskami provedené technikou chioroscuro a samozřejmě odkazy na významné osobnosti, jakou byl např.

středověký lékař a přítel Jana Husa, Křišťan z Prachatic, to všechno sestavilo velmi působivý a také ucelený dojem o životě měšťanů před mnoha staletími.

Hlavní téma našeho kempu, osudy Jana Husa, doplnila tato procházka o téma: Jan Hus – žák prachatické městské školy. Využili jsme jej pochopitelně k vyprávění o řadě podrobností ze středověkého školství, o poměrech ve školách, o obsahu tehdejšího vyučování, o školních „potřebách" apod. Tak jako vždy, právě podrobnosti tohoto typu, navíc podrobnosti týkající se prostředí dětem dobře známého, účastníky kempu velmi zaujaly a vyvolaly řadu otázek.

Poslední zastávkou tohoto dne bylo město Písek. Nerostné bohatství v podobě zlatonosného písku dalo vzniknout názvu tohoto místa. Věděli o něm už Keltové a rýžoviště na řece Otavě tu byla prokazatelně ještě za dob Přemyslovců. Název Písek se tak poprvé uvádí už roku 1243 v listině krále Václava I., i když neoblíbenějším místem se toto město stalo až pro jeho syna, Přemysla Otakara II., který zde pobýval velmi často a svou zakladatelskou činnost završil povýšením města mezi města královská a založil zde královský hrad a také mincovnu. Přemyslovský hrad ze 13. století dnes nabízí sbírky Prácheňského muzea. Jméno krále Přemysla Otakara II. se však nedá oddělit ani od nejvýznamnější stavby celého města, kterou je nejstarší kamenný most v Čechách, tzv. Jelení most nebo také Starý most. Národní kulturní památka, kterou tento most představuje, je také hlavní dominantou města.

Most byl vybudován ve 2. polovině 13. století, tedy právě za života krále „želeného a zlatého". První písemné záznamy, které o mostu zanechal Karel IV., dokládají, že roku 1348 už dávno stál a že: *„pokuty vybírané v městě musí být používány na jeho údržbu"*. Most byl v té době důležitým bodem na Zlaté stezce, která spojovala baltské oblasti se Středomořím a dovážela se po ní sůl z Bavorska. Jelení most v Písku je dlouhý 109,75 m a široký 6,25 m. Stojí na 6 pilířích a je tvořen 7 oblouky. Druhý nejstarší dochovaný most po tom píseckém je Karlův most v Praze, který pochází z roku 1357.

2.4 Čtvrtek 27. 8. 2015 – Hus a česká reformace

Pro čtvrtý den dějepisného kempu jsme zvolili dva jihočeské cíle. Prvním byl Kozí hrádek a druhým město Tábor.

S osobností Mistra Jana Husa souvisí Kozí hrádek přímo. Právě zde totiž pobýval u svého přítele, zemana Ctibora a v průběhu roku 1413 zde také napsal některá svá stěžejní díla jako např.: Výklad viery a Postilu.

Zřícenina hradu Kozí Hrádek, který je dnes národní kulturní památkou, se nachází v lese na úzkém nevysokém ostrohu při levém břehu Kozského potoka. Hrad byl původně obklopen hlubokým příkopem, napájeným potoční vodou a ze tří stran i hliněným valem s dřevěnou palisádou. Z většiny hradních objektů se dodnes dochovaly jen nevysoké zdi, přesto je zřícenina původně gotického hradu velmi zajímavá. Hrad založili kolem poloviny 14. století asi páni z Hradce. V roce 1377 se stal majetkem Vlčka z Kozího a od roku 1406 jej vlastnil Vilém z Újezda a Poděhus. Právě jeho synové Ctibor a Jan z Kozího, kteří jsou posledními historicky

známými vlastníky hradu, byli hostiteli Jana Husa poté, co byl donucen odejít z Prahy. Po Ctiborově smrti Hus odchází na hrad Krakovec a Kozí hrádek už nikdy původní slávy nenabude. Ve 2. polovině 15. století se připomíná již jako pustý.

Areál gotické zříceniny jsme s dětmi využili k vyprávění o středověkých hradech. Životní styl, způsoby vytápění, denní činnosti, úprava zevnějšku, materiály a střihy oděvů, hygienické poměry, zábavy a volný čas… právě tato témata účastníky historického a geografického kempu nejvíc zajímala.

Celou druhou polovinu dne jsme pak strávili ve městě Tábor. Třicetitisícové město, které vyrostlo pod vedením Jana Žižky pro husitskou komunitu, si dodnes zachovalo svůj

středověký charakter, proto bylo také vyhlášeno městskou památkovou rezervací. Nejpůsobivější částí historického jádra je jistě Žižkovo náměstí s dominantním gotickým děkanským chrámem a s honosnou pozdně gotickou budovou radnice.

Celý areál radnice je využit pro expozici Husitského muzea a vstup do táborského podzemí. To představuje komplex podzemních prostor a chodeb z 15. století, kdy byly měšťany hloubeny potravinové a pivní sklepy nazývané lochy. Mnohé ze sklepů byly postupně propojeny a vytvořily jakýsi podzemní labyrint, v němž některé ze sklepních místností dosahují značných rozměrů. Často byly vyhloubeny ve dvou až třech patrech a klesaly až 16 m pod dnešní úroveň terénu. V případě ohrožení města nepřítelem nebo velkými požáry je obyvatelé také využívali také jako bezpečný úkryt. Podzemní prostory, vinoucí se pod Žižkovým náměstím, měří 500 m. Exkurze přinesla zajímavé srovnání plzeňského podzemí s táborským. Obě pojetí v úpravě a výzdobě podzemních prostor středověkého a raně novověkého města jsou různá. Syrovější a přirozenější táborské podzemí je pro někoho pozitivem, stejně jako pro někoho jiného pojetí plzeňské – upravenější, osvětlenější, opatřené vitrínami s artefakty a modely.

Při procházce městem nás zaujaly měšťanské domy, které dostaly svou podobu převážně v letech 1532 a 1559. Jejich jádra jsou dílem pozdně gotická, především však renesanční s bohatou výzdobou domů, a to freskami, sgrafity a zdobenými štíty. Neméně působivé je i opevnění města budované od založení husitské pevnosti a zdokonalované i dalšími generacemi. V době svého vzniku, tj. kolem poloviny 15. století, představovaly táborské hradby značně komplikovaný opevňovací systém, který ve střední a západní Evropě jen stěží nalézal konkurenci. Soustava opevnění využívala účinnou kombinaci parkánové a hlavní hradby. Na vhodných místech hradbu doplňovaly věže a bašty, odkud mohli obránci z děl i ručních zbraní působit nepříteli značné ztráty. Nejslabší místo představovaly brány, zejména tzv. Nová brána, která otvírala přístup do města z východní strany. Proto byla chráněna specifickou pevnostní stavbou, zvanou barbakán. Všechny fortifikační prvky táborského opevnění dokumentují značnou pokročilost husitského vojenského stavitelství.

Pro zájemce o historii bylo nejpůsobivějším objektem v Táboře samozřejmě Husitské muzeum. Přízemí původní městské radnice nabízí působivou prezentaci husitství, moderní expozici, která byla pro veřejnost zpřístupněna na podzim 2010. V deseti sálech se děti staly přímými účastníky husitských válek, a to prostřednictvím promítaných filmů, obrazovek s interaktivním

programem, vystavených pramenů revoluce, modelů husitského válečnictví, animovaných či hraných sekvencí. Měly možnost sledovat diorámy se čtenými texty, vyzkoušet kroužkovou košili, posadit se na královský trůn… atd.

Dětské reakce na Husitské muzeum byly jednoznačně pozitivní a také výsledky didaktických her, které žáci tentýž den ještě absolvovali, a které měly prověřit nabyté vědomosti, dokázaly soustředěnou pozornost dětí a jejich zájem.

2.5 Pátek 28. 8. 2015 – Husitství a katolická Plzeň

Poslední den dějepisného kempu byl věnován vybraným objektům spjatým s plzeňskými dějinami, a to samozřejmě s ohledem na ústřední téma celého týdne. Nebylo jednoduché najít přesvědčivé spojnice mezi nekompromisním katolicismem královského města Plzeň, jemuž zůstávali měšťané věrni po celou dobu existence města, a mezi husitskými tradicemi českých dějin. Zajímavých souvislostí jsme nakonec přesto našli celou řadu, a to především s ohledem na dětský výběr témat.

Účastníci kempu projevili přání zpřehlednit umělecké a architektonické slohy ve vztahu k historickým událostem. Procházka po centru Plzně proto dětem představila v podstatě všechny stěžejní styly, reprezentované gotickými sakrálními stavbami, renesanční radnicí, barokní budovou biskupství, měšťanskými domy přestavěnými na konci 18. století ve stylu klasicismu až k moderní architektuře konce 19. a průběhu celého 20. století, jako je nová synagoga, muzeum Patton Memorial Pilsen v budově tzv. Pekla a další. Právě toto moderní muzeum k dějinám II. světové války vzbudilo velkou pozornost. Působivé je zde mimo jiné velké množství zajímavých exponátů (více než 1000 ze sbírek soukromých sběratelů), autentické filmové sekvence ze spojeneckých náletů na Plzeň na jaře 1945, audionahrávky, dobové fotografie apod. Další část expozice dokumentují postup americké armády na území Československa a pobyt amerických vojáků v Plzni až do listopadu 1945. U dětí opět zvítězila každodennost, neboť s největším zájmem sledovaly vystavené předměty související s chvílemi odpočinku vojáků - prázdné či dosud neotevřené konzervy, pytle od mouky a kukuřice či populární žvýkačky, zdravotnický materiál, jídelní potřeby, polní dávky, sportovní a rekreační doplňky, řemeslnické nářadí, tiskoviny a mnohé další rozmanité předměty, které američtí vojáci zanechali na památku.

3 Závěr

Průběh a výsledky historického kempu 2015, které se odrazily v reakcích účastníků, byly pro všechny zúčastněné velmi pozitivní a potěšující. Žáci a studenti západočeských škol projevovali v týdnu naplněném exkurzemi skutečný odborný zájem, ale také pozornost, soustředěnost a zvídavost. Studijní soustředění, kterými odborné kempy pro děti skutečně jsou, kladou vysoké odborné i volní nároky. Jsme si jich vědomi, přesto však vždy znovu s nadšením zjišťujeme, že i ty nejnáročnější didaktické metody, formy a prostředky, které volíme pro náplň

historického týdne, vnímají žáci a studenti dějepisného kempu velmi vstřícně, a především s vynikajícími výsledky při jejich vypracování.

Široce a velkoryse pojaté akce, které podporují talenty mezi mládeží, považujeme za mimořádně důležité. Našim cílem i je i pro příští rok zachovat kontinuitu v zájmu o historii a další humanitní vědy talentovaných dětí. „Historický" program je v podstatě nevyčerpatelný, proto můžeme i v dalším ročníku Podpory talentů nabídnout pestré a široké spektrum témat, konkrétních kulturně-historických objektů a zajímavých osobností regionální historie, forem práce a didaktických výstupů.

4 Použitá literatura

BĚLOHLÁVEK, M.: Dějiny Plzně. 1. Od počátků do roku 1788. Plzeň, 1965.

BĚLOHLÁVEK, M.: Vzpomínky na starou Plzeň. Plzeň, 2000. ISBN 80-7211-082-9.

DOUŠA, J.: Dějiny Plzně v datech: od prvních stop osídlení až po současnost. Praha, 2004. ISBN 80-7106-723-7 .

ČEPELÁK, V.: Dějiny Plzně. 2. Od roku 1788 do roku 1918. Plzeň, 1967.

KUMPERA, J.: Západní Čechy od A do Z: historie, památky, příroda. Praha, 2003. ISBN 80-7306-060-4.

MENCL, V.: Sedm kapitol z její výtvarné minulosti. Plzeň, 1961.

VÝCHODSKÁ, H.: Dějepis hrou. Plzeň, 2008.

5 Kontakt na autora

PaedDr. Helena Východská
Katedra historie FPE ZČU v Plzni
hvychod@khi.zcu.cz

6 Přílohy

DĚJEPISNÝ KEMP 2015 / ZÁVĚREČNÝ TEST ☺

Poprvé v Čechách podával pod obojí:

1. Jan Hus na Kozím hrádku
2. Jakoubek ze Stříbra v Betlémské kapli
3. Jan z Hradce v kostele sv. Martina ve zdi

Na Karlově univerzitě existovaly ve středověku tyto fakulty:

1. artistická, lékařská, právnická, teologická
2. pedagogická, lékárenská, právnická, teologická
3. artistická, lékařská, technická, teologická

Společná modlitebna pro mnichy v klášterech se nazývá:

1. refektář
2. oratoř
3. skriptorium

Jan Žižka z Trocnova stál v čele bitvy:

1. na Vítkově
2. u Domažlic
3. u Lipan

Správná data hlavních českých defenestrací jsou:

1. 1419 a 1620
2. 1420 a 1618
3. 1419 a 1618

Husovo dílo, přípravy na kázání následující po čtení Písma je:

1. Knížky o svatokupectví
2. Výklad Viery, Desatera a Páteře
3. Postila

Správné pořadí poslední ch Přemyslovců je:

1. Přemysl Otakar I., Přemysl Otakar II., Václav I., Václav II., Václav III
2. Přemysl Otakar I., Václav I., Václav II., Václav III, Přemysl Otakar II.
3. Přemysl Otakar I., Václav I., Přemysl Otakar II., Václav II., Václav III

Edvard Beneš byl:

1. ministrem zahraničí a prezidentem Československa
2. ministrem financí a prezidentem České republiky
3. ministrem zahraničí a prezidentem Protektorátu Čechy a Morava

Plzeň byla založena:

1. Přemyslem Otakarem II. roku 1272
2. Václavem II. roku 1295
3. Jiřím z Poděbrad roku 1469

ODBORNÝ ZEMĚPISNÝ KEMP

Jiří SUDA
Jiřina VILDMANOVÁ

1 Úvod

Myšlenka, aby se talentovaná mládež pravidelně setkávala na týdenních kempech, se letos realizovala a naplnila již pošesté. Také letos byli pozváni úspěšní řešitelé zeměpisných olympiád na pět dní posledního týdne měsíce srpna do Plzně. Koncem srpna přijelo na Zeměpisný kemp celkem deset zájemců. Tradice byla dodržena i při výběru programu, kde vedoucí a garanti programu zeměpisu úzce spolupracovali se svými kolegy z dějepisu, takže integrovaná terénní výuka probíhala společně. Hlavním mottem letošního roku bylo šestisté výročí upálení Mistra Jana Husa. Tato okolnost ovlivnila výběr jednotlivých navštívených lokalit, takže stěžejnými byly lokality historické. Navštívili jsme důležitá místa spojená s životem a prací Mistra Jana a doplnili je o další zajímavosti Plzeňska a západní části jižních Čech. Každý den měl své téma a nastíněné problémy, které se průběžně vysvětlovaly, řešily a diskutovaly. Tento model byl v minulých letech prověřen a osvědčil se i letos. Informace byly podávány v souvislostech historicko-geografických s možností následné diskuze. Poslední den, jako každoročně, byl věnován Plzni. Letošním tématem byly změny z pohledu říční sítě a jejího vlivu na rozvoj města. Kromě neformálního vzdělávání byl také letos celým programem prostoupen bloky soutěží a geografických her, které odlehčovaly mnohdy dlouhý denní program. Pětidenní soutěž třech tříčlenných družstev vyvrcholila poslední den, kdy došlo k vyhodnocení a vyhlášení vítězů. Závěrečné předání symbolických cen a krátké zhodnocení proběhlo již v očekávání příjezdu rodičů a odjezdu domů.

2.1 pondělí 24. srpna

Příjezd, prezentace, uvítání účastníků, ubytování.
Rozdělení účastníků do tří skupin (družstev) a seznámení s pravidly soutěže, která probíhala po celou dobu kempu. Účastníci dostávali průběžně problémové úkoly, které řešili, a výsledky se průběžně hodnotily a komentovaly.

Odjezd do Prahy

Téma dne**:** šestisté výročí upálení Jana Husa, husitství
Řešené problémy: založení středověkých měst, historický vývoj města, cestovní ruch a jeho klady a zápory pro město, židovství z pohledu historie, zvláštnosti a odlišnosti

Betlémská kaple

- stavba ve starém městě, zasvěcená památce betlémských nemluvňátek
- původní kaple byla založená zakládací listinou 24. května 1391 Hanušem z Mühlheimu a Janem Křížem

- byla určena pro kázání v českém jazyce
- původně nešlo o stavbu určenou k bohoslužbám, a proto byla stavba označena jako kaple
- od března 1402 zde kázal mistr Jan Hus a později další husitští kněží
- na kázání přicházela i manželka Václava IV. Žofie Bavorská
- po porážce husitství je kaple přeměněna na farní kostel
- 1521 zde káže Tomáš Müntzer
- Rudolf II. předává její správu Jednotě bratrské
- Ferdinad II. odevzdává její správu Tovaryšstvu Ježíšovu
- po zrušení jezuitského řádu 1773 funguje jako přidružený kostel nedalekému kostelu sv. Jiljí
- roku 1786 byla zbořena pro zchátralost
- počátkem 19. století byl na jejím místě postaven činžovní dům
- znovu vybudována byla v polovině 50. let 20. století jako památník husitského hnutí
- při rekonstrukci byly využity zachovalé zbytky obvodových zdí
- dále se zachovaly ve východní stěně zbytky portálů a obdélníkové okénko, v západní stěně dvě okna dělená kamenným gotickým křížem, na stěnách se zachovaly malé zbytky dobových nápisů (Husova a Jakoubkovy texty)
- obnovená kaple dnes slouží jako slavnostní aula Vysoké školy chemicko-technologické v Praze, Českého vysokého učení technického v Praze, Univerzity Jana Amose Komenského v Praze a Unicorn College v Praze

Karolinum

- původní latinský název Collegium Carolinum, neboli Karlova kolej
- pojmenování je odvozeno od zakladatele Karla IV.
- jedná se komplex přestavěných historických staveb
- Karolinum je nejstarší univerzitní kolej ve střední Evropě
- kolej vznikla přestavbou paláce Jana Rotleva, královského mincmistra, v letech 1383 - 1386
- zásadní stavební úpravy proběhly počátkem 18. století
- komplex byl modernizován a rekonstruován koncem 19. století a polovině 20. století
- poslední úpravy byly uskutečněny 1996 - 1998
- Velká aula Karolina dnes slouží jako místo imatrikulací a promocí absolventů Univerzity Karlovy
- v současnosti je Karolinum sídlem rektora a centrálních institucí Univerzity Karlovy
- objekt Karolina je národní kulturní památkou

Josefov – staré židovské město

- je městská čtvrť o rozloze 8,81 ha, obklopené Starým Městem
- první zmínka o židovské čtvrti pochází z roku 1096, kdy byla tato čtvrt založena po předchozím pogromu
- od roku 1215, po lateránském kongresu, který nařídil segregaci židů od křesťanského obyvatelstva, začíná vznikat ghetto
- 1389 velikonoční pogrom, zabita velká část obyvatel ghetta
- uvolnění pronásledování nastává za Rudolfa II., který využívá služeb dvorského žida Maisela
- vznikají nové stavby – Židovská radnice, Meiselova synagoga

- pronásledování a omezování pobytu je zmírněno do začátku 18. století
- 1726 vydává Karel VI. tzv. translokační reskript – opětné sestěhování židů do ghett a familiantský zákon – určení maximálního počtu židovských rodin v zemi
- 1744 jsou židé výnosem Marie Terezie vypovězeni z Čech (Praha je postižena velkým hospodářským poklesem)
- návrat povolen 1748 za tzv. toleranční daň
- Josef II. povoluje stěhování židů mimo ghetta a zrovnoprávňuje je
- roku 1850 je Židovské město nebo Židovské ghetto přejmenováno na Josefov
- roku 1850 byl Josefov na základě nového prozatímního obecního zákoníku přičleněn k Praze jako její část se současným názvem Josefov
- koncem 80. let 19. stol. byl Josefov z velké části zbourán a asanován (středověký ráz čtvrti byl přestavěn do nového systému širokých ulic a moderních činžovních domů)
- zachovalo se šest synagog, Starý židovský hřbitov a Židovská radnice
- v době druhé světové války byli Židé deportováni do koncentračních táborů, je konfiskován jejich majetek
- Židovské muzeum dnes soustřeďuje druhou největší kolekci z pozůstalosti vyvražděných židů na světě
- vývoj počtu obyvatel: v roce 1890 zde žilo 11,5 tis. obyvatel židovského vyznání, v roce 1930 3,5 tis. obyvatel židovského vyznání, v roce 2013 necelých 1,5 tis. obyvatel židovského vyznání

2.2 úterý 25. srpna

Dopoledne **testování** žáků klinickými psycholožkami.
Téma dne**:** Jan Hus, husitství, kaolin – surovina, těžba, průmyslová výroba
Řešené problémy: geologický vývoj a vznik ložisek kaolinu a černého uhlí v okolí Plzně

Krakovec (někdy označovaný též jako *Červený zámek* nebo *Červený hrádek*)

- Krakovec byl pravděpodobně založen 1381 a dokončen asi 1383 (vysvěcení hradní kaple) na široké skalní ostrožně nad soutokem Šípského a Krakovského potoka ve stejnojmenné obci
- jde o jednu z mála zachovalých staveb, která se označuje jako přechodový typ mezi gotickým hradem a renesančním zámkem
- důraz kladený na pohodlí a komfort obyvatel potlačil běžné obranné prvky na minimum (nízké a slabé hradby, velká přízemní okna, snížená obranná věž, suterén paláců je přístupný již z prvního nádvoří)
- druhé nádvoří bylo obestavěné palácovými křídly s 27 místnostmi, paláce byly propojeny zastřešenou pavlačí
- roku 1414 zde pobýval a kázal Jan Hus před cestou do Kostnice (pracuje zde na svých dílech)
- v 16. stol. je renesančně upravován, ve třicetileté válce zpustošen
- koncem 17. stol. znovu opraven a pokryt červenou střechou (odtud název)
- 1783 po zásahu bleskem hrad vyhoří, je opuštěn a stává se zříceninou
- k uctění památky Jana Husa se pravidelně každý rok konají Husovy poutě
- jedna z pověstí soudí, že na tomto místě stálo kdysi bájné hradiště knížete Kroka a od jeho jména se odvozuje jméno pozdějšího hradu

Kožlany

- sídlo bylo založeno Přemyslem Otakarem I. (založen lovčí dvorec)
- v polovině 14. stol. jsou povýšeny na městečko s právem trhů
- za Rudolfa II. náleží ke královskému hradu Zbirohu
- za třicetileté války významně utrpěly (vojáci, neúrody, daně)
- v 18. stol. několik ničivých požárů
- 28. května 1884 se zde narodil Eduard Beneš, druhý president Československé republiky (rodný dům)
- spoluzakladatel Československé republiky, významný evropský politik v rámci Společnosti národů
- po obsazení Československa nacisty zakládá v Londýně exilovou vládu a připravuje obnovení samostatného Československa
- v květnu 1945 se vrací zpět jako prezident
- v únoru 1948 přijímá demisi ministrů a jmenuje novou vládu Národní fronty
- v květnu 1948 odmítá podepsat ústavu pro její nedemokratický charakter
- v červnu rezignuje na úřad prezidenta a v září umírá v Sezimově Ústí ve věku 64 let

Kaznějov – povrchová těžba kaolinu

Kaolin (někdy také *kaolín*)

- je hornina, která se skládá z minerálu kaolinitu a drobných křemenných zrn, která ovlivňují viskozitu materiálu
- kaolinit je jílový minerál šupinkovitého vzhledu, vzniká zvětráváním živců a slíd v kyselém prostředí
- kaolin může vznikat trojím způsobem:
  1. zvětrávacími pochody z různých hornin, které jsou bohaté na živec (žuly, pegmatity, arkózy)
  2. hydrotermálním rozkladem hornin bohatých živcem
  3. rozrušením, přemístěním a znovuusazením dřívějších ložisek
- výraz kaolin pochází z čínštiny: znamená „hlína z Vysokého kopce“, vychází ze jména bohatého naleziště Kao-ling (Vysoký kopec) u města Ťing-te v čínské provincii Ťiang-si
- kaolin se používá především na výrobu porcelánu a keramických výrobků
- plavený kaolin se uplatňuje jako plnidlo při výrobě papíru, do nátěrových hmot a v gumárenském průmyslu
- v České republice se kaolin těží v okolí Kadaně, Podbořan, Karlových Varů, Plzně a Znojma (Únanov)
- další ložiska se vyskytují v Chebské pánvi, Třeboňské pánvi a na Vidnavsku
- v České republice se v posledních letech vytěží okolo 3 mil. tun kaolinu za rok
- ČR je čtvrtým největším producentem kaolinu na světě
- navštívený povrchový lom u obce Mrtník je v provozu od roku 1903 a je uváděn jako největší lom v Evropě

2.3 středa 26. srpna

Téma dne**:** husitství, Pootaví z pohledu zeměpisu
Řešené problémy: rybníkářství, těžba zlata, sběr perel, geologické zvláštnosti, vývoj průmyslové výroby

Blatná

- zámecký objekt v rybničnaté krajině protékající řekou
- název – podmáčená krajina = blata
- původně tvrz na vyvýšenině uprostřed podmáčené krajiny
- nejvýznamnější dobou rozvoje hradu a okolí je 15. století, kdy přichází rod Lvů z Rožmitálu
- sestra blatenského Lva z Rožmitálu Johanka se provdala za Jiřího z Poděbrad a stala se českou královnou
- roku 1601 byla Blatná císařem Rudolfem II. povýšena na město
- následné přestavby zámku daly vzniknout současné mu vzhledu
- z obory vznikl úpravami velký anglický park, pod jehož staletými stromy jsou dosud uchovány takzvané sejpy neboli zbytky po dávném rýžování zlata
- v parku jsou chováni daňci.
- dnešní zámecký soubor Blatná patří mezi stavebné-historicky nejhodnotnější a architektonicky nejvýznamnější památky svého druhu u nás
- vedle Švihova a Červené Lhoty je jedním z nejzachovalejších vodních panských sídel na našem území
- prohlídka objektu nabízí zachovalé interiéry včetně osobních věcí majitelů

Písek

- jihočeské historické město (dříve krajské, sídelní město Prácheňského kraje, později okresní, nyní obec s rozšířenou působností) na řece Otavě
- založené roku 1243
- žije zde téměř 30 tisíc obyvatel (v roce 1900 – 15303, v roce 1930 – 18658)
- zachovalý Kamenný most ze 13. století je nejstarším českým stojícím mostem
- při povodních v srpnu 2002 byl poničen, ale díky tomu, že byl roku 1995 ukotven do skály pod řekou, nápor vody vydržel
- podnětem pro založení Písku bylo patrně nerostné bohatství v podobě zlatonosného otavského písku
- vzniklá osada se jmenovala „Na Písku“, později se z osady stala trhová ves s kostelem sv. Václava
- rýžování zlata a sběr říčních perel
- těžba zlata skončí v 16. století
- neméně významnou funkcí města byla ochrana Zlaté stezky, která v těchto místech překračovala Otavu
- v nedalekých Píseckých horách existuje několik lokalit, kde bylo do konce 19. století těženo zlato a drahokamy
- v době Rakousko-Uherska byl Písek znám jako lázeňské centrum (čisté ovzduší ovlivnění okolními lesy) s pestrým programem (folklorní a hudební slavnosti)
- 1887 postavena Městská elektrárna (nejstarší hydroelektrárna v ČR)
- řada zachovalých kostelů, Putimská brána

Prácheňské muzeum

- několik expozicí – pravěk a doba slovanská, chráněná území, kulturní tradice Písecka, obrazová galerie českých panovníků, nerostné bohatství, Písecký venkov v 19. století, dějiny regionu, zlato v Pootaví, ryby a rybářství

Perlorodka říční

- perlorodka říční se řadí mezi vzácné a kriticky ohrožené mlže
- vyznačuje se dovnitř zakřiveným spodním okrajem lastury, tmavým zbarvením povrchu a hustými přírůstkovými čarami
- dosahuje velikosti okolo 13 centimetrů
- dožívá se až 130 let
- perlorodka žije zahrabána na dně tvořeném drobným štěrkem
- při povodních může dojít k tomu, že jíl stržený z horního toku zanese a utěsní štěrkovité dno a mladé perlorodky hynou, protože nemohou přijímat potravu
- perlorodky se živí odumřelými částmi organismů nesenými vodou, potravu nasávají do své lastury, stravitelné částice požírají a ostatní vyvrhují zpět do proudu
- nejmenší perlorodky dosahují velikosti půl milimetru, několik let staré jsou velké asi 1 centimetr
- pohlavní dospělost nastává mezi 15. až 20. rokem života a plodnost končí zhruba v 90 letech
- při rozmnožování zachytí samička samčí sperma a naklade asi 3 miliony vajíček, která dozrávají v jejích žaberních vacích, mění se zde na larvy a ty pak samička během léta vypouští do proudu vody
- aby larvy přežily, musí se nejpozději v řádu několika desítek hodin zachytit do žaber ryb, v našich podmínkách pstruha obecného, kde potom žijí 3 až 11 měsíců jako parazité
- pstruh s perlorodkami migruje proti proudu do nového vodního území
- pokud je zde vhodná teplota vody, perlorodka se pustí a mnoho let pak žije zahrabána ve štěrkopísku
- v tomto stadiu je mladá perlorodka velmi zranitelná, protože slouží jako potrava drobným dravým živočichům dna, hmyzu a korýšům
- přežití perlorodky do věku dospělosti je výjimečné
- o výskytu tohoto vzácného mlže v našich vodách máme zprávy již ze 16. století
- v roce 1689 byla mezi Zlatou Korunou a Boršovem zřízena první rezervace perlorodek
- perlorodka říční je citlivá na znečistění potoků těžkými kovy a dalšími látkami a vyžaduje dokonce nižší koncentrace nitrátů, než je norma pro kojeneckou vodu (jistým způsobem je tedy přirozeným indikátorem kvality stavu ekosystémů vod)
- perlorodka v mládí dokáže výjimečně produkovat perly, když ve svalovině pláště dojde například k proražení, začne organismus v tomto místě vylučovat perleťovinu
- současná přestárlá populace perlorodek není schopná rozmnožování a vzhledem k omezeným životním podmínkám pozvolna mizí

Rybníkářství

- rybník je uměle vytvořené vodohospodářské dílo (resp. vodní nádrž) určené především k chovu ryb
- dále slouží k chovu vodní drůbeže a plní i funkci přirozené retence (zadržení) vody v krajině

- rybníky tlumí povodňovou vlnu, jsou meliorační stavbou (v zamokřeném území stahují vodu do jednoho místa)
- rybník má přírodní dno a je tvořen hrází, přítokovou částí, odpadem, zatopenými pozemky, případně obvodovou stokou
- skupiny rybníků tvoří rybniční soustavy
- rybníky se podle způsobu zásobení vodou dělí na nebeské (plněné dešťovou vodou), pramenité, říční a potoční
- největší rybniční soustavy v ČR jsou v okolí Třeboně, Českých Budějovic, Hluboké nad Vltavou, Vodňan, Blatné, Jindřichova Hradce, Chlumce nad Cidlinou, Pardubic a Valtic
- v ČR se v rybnících chovají hlavně kapři
- podle funkce se rybníky rozdělují na:
    - a) hlavní (jsou největší a v nich dorůstají ryby)
    - b) plůdkový či výtažník (slouží k chovu mladých ryb)
    - c) komorový rybník slouží ke komorování (zimování) ryb před vysazením do hlavních rybníků
    - d) mateční rybník (zde se chovají generační ryby)
    - e) dubraviovy (výtěrový) rybníček slouží k tření ryb
- podle intenzity hospodaření se rybníky rozdělují na extenzivní (roční hektarový výnos pod 50-100kg ryb) a intenzivní (roční hektarový výnos nad 200kg ryb)
- v minulosti se rybníky využívaly pro těžbu ledu do pivovarů (ledárny)
- rybníky mají po stránce hydrologické, biologické, krajinářské i estetické mimořádný význam v intenzivně zemědělsky využívané krajině
- bývají významným hnízdištěm vodního ptactva a důležitou zastávkou tažných ptáků
- v jejich okolí se vyskytuje mnoho významných chráněných druhů, např. bekasina otavní, bukáček malý, čáp černý a čáp bílý, volavka popelavá, hohol severní, chřástal vodní, orlovec říční, rákosník velký, a mnoho druhů kachen
- žije zde i rak říční, čolek horský, ropucha obecná, ropuchu zelená, rosnička zelená a další druhy obojživelníků
- z rostlin např. kotvice plovoucí, orobinec aj.
- v českých zemích sahá tradice rybníkářství až do počátku 12. století (1115 byl založen nejstarší doložený rybník na území ČR – viz zakládací listiny kladrubského kláštera)
- za vlády Jana Lucemburského a Karla IV. se již oblasti Třeboňska zakládaly rybníky (Dvořiště)
- největšího rozkvětu dosáhlo rybníkářství v 15. století (nové metody chovu ryb)
- nejznámější rybníkáři: Josef Štěpánek Netolický, Jakub Krčín z Jelčan, Mikuláš z Malešova
- v 17. a 18. století přichází úpadek – vysoušení rybníků (Josefovské reformy – zvýhodněná cena pšenice)
- v současnosti se na území ČR nachází asi 21 000 rybníků
- největším českým rybníkem je Rožmberk, který leží na řece Lužnici a nachází se severně od Třeboně, má plochu 4,89 km² a maximální hloubku 6 m
- původní rozloha se odhaduje na 23 km^2 (rozloha je totožná se zatopenou plochou při povodních v roce 2002)
- druhým největším rybníkem v ČR byl, dnes již neexistující, rybník Čeperka na Pardubicku s rozlohou mezi 11-12,5 km^2
- třetím v pořadí podle rozlohy byl rybník Blato na Nymbursku s rozlohou okolo 10 km^2

- nejhlubším rybníkem je Máchovo jezero, které dosahuje hloubky až 12 metrů (2,84 km²), stejně hluboký je i táborský Jordán (0,5 km²)

Rýžování zlata

- zlatonosnými horninami, v nichž se zlato nachází, jsou žuly moldanubického plutonu variského stáří (prvohorní)
- složité hydrotermální pochody vedly ke vzniku zlatonosných křemenných žil – primární ložisko
- v minulosti byla zjišťována největší koncentrace zlata při povrchu, proto hloubky dolů historických dolů dosahují asi 70 m
- přítoky Otavy po dlouhá tisíciletí erodovali a transportovaly zlatninky v říčním korytu Otavy
- v místech, kde řeka zpomalila svůj tok, unášející schopnost se snížila a vznikaly zlatonosné sedimenty
- naši předkové již znali metodu rýžování a podél Otavy a jejich přítoků lze dodnes nalézt stopy po jejich činnosti
- přetříděný materiál byl hromaděn mimo koryto řeky a vznikaly oblé kopečky, které předkové nazývali sejpy a místa s jejich výskytem sejpoviště
- jedním z nejdůležitějších rudních revírů byl kašpersko-horský rudní revír, jehož délka je asi 7 km a šířka asi 2 km
- počátkem 15. století se uvádí 37 dolů a těžebních jam

Jitex

- podnik byl založen po II. světové válce v roce 1949
- JITEX = Jihočeská textilka
- v 80. letech minulého století zaměstnával okolo 2 tisíc pracovníků
- v roce 2015 je zde zaměstnáno kolem 100 lidí
- důvody: přesun výroby na východ (levná pracovní síla), konkurenceschopnost
- v současnosti je výroba orientována na kvalitní výrobky – trička, prádlo, tepláky, dresy
- výrobní oddělení: pletárna, barvírna, šicí dílny, expedice
- vývoz hlavně na Slovensko, většina produkce na tuzemský trh
- konkurence – J.T.X. (Čína, Turecko)

Myšenecká slunce

- přírodní památka Myšenecká slunce je geologická lokalita, na které se vyskytují turmalínové shluky v pegmatitovém tělese pronikající křemenným syenitem
- nachází se ve vsi Myšenec (část města Protivín) za zdí zadního traktu stavení č.p. 28.
- chráněny jsou paprsčité turmalínové shluky tvořené dlouhými stébelnatými krystaly skorylu, které vznikly vyloučením z tuhnoucího žulového magmatu
- na místě přírodní památky jsou tři velké shluky skorylu, kdy jeden je dlouhý přibližně 80 cm a je protáhlý vertikálním směrem
- další dva se nacházejí přibližně půl metru až metr nalevo

Husinec

- město Husinec se nachází v okrese Prachatice, zhruba 4,5 km severoseverozápadně od Prachatic
- leží na řece Blanici v Bavorovské vrchovině, v nadmořské výšce 504 m

- žije zde přibližně 1400 obyvatel
- historické jádro města je městskou památkovou zónou
- nad městem se na Blanici nachází vodní nádrž Husinec
- rodný dům mistra Jana Husa, v roce 1369 se zde údajně narodil
- muzeum a expozice o životě a díle Jana Husa
- na jihozápadním kraji obce, vedle kapličky u rozcestí na Horouty se nachází Husinecká lípa (památný strom)

Prachatice

- město patří k nejlépe zachovalým městským komplexům v České republice
- město leželo na zemské stezce, která spojovala Solnou komoru v Rakousku s českými městy
- historické jádro, které je doposud obehnáno zachovalými městskými hradbami, si zachovalo svoji renesanční podobu
- krásně restaurovaná Dolní brána je součástí renesančního městského opevnění
- součástí nynějších úprav je městský park, původně parkán
- největší stavbou na Kostelním náměstí je gotický kostel sv. Jakuba, na zadní straně se vzácným obrazem ukřižování Krista
- u fary si lze prohlédnout sgrafitový obraz Večeře Páně z roku 1563 (nejvzácnější sgrafito ve městě)
- Velké náměstí, dnes krásně rekonstruované, upoutá návštěvníka řadou renesančních domů a především Starou radnici s fasádou ozdobenou obrazy
- nedaleko od obchodního domu Libín je možné si prohlédnou největší sluneční hodiny ve střední Evropě
- historické jádro bylo v roce 1981 vyhlášeno městskou památkovou rezervací

2.4 čtvrtek 27. srpna

Téma dne**:** husitství, Jan Hus, zakládání středověkých měst, historické podzemí
Řešené problémy: založení středověkých měst, historický vývoj města, cestovní ruch a jeho klady a zápory pro město, geologické zvláštnosti

Tábor

- druhé největší jihočeské město (asi 35 tisíc obyvatel)
- leží v nadmořské výšce 437 m v Táborské pahorkatině
- spolu se Sezimovým Ústím a Planou nad Lužnicí vytváří městskou aglomeraci s asi 47 tisíci obyvateli
- vývoj počtu obyvatel: 1900 – 15155, 1930 – 19425, 1980 – 31867)
- o názvu města se vedou spory, jedny odvozují název od biblické hory Tábor v Izraeli, drží od obecného označení pro vojenské ležení
- lokalita osídlena již v době halštatské a laténské
- ve 2. stol. př. n. l zde bylo vybudováno oppidum
- Přemysl Otakar II. ve 2. pol. 13. stol. nechal prostor pro budoucí město obehnat hradbou a vybudovat hrad
- po smrti krále nebyla plocha souvisle osídlena
- Tábor byl na jaře 1420 založen husity

- založení nového společenství – dobrovolný společný majetek
- v čele zvolení čtyři hejtmani
- výboje přinášely zisk (např. vyplenění Milevského kláštera či Zlaté Koruny)
- ve vrcholném období zde žilo asi 3 tis. obyvatel
- po bitvě u Lipan se stává královským městem
- problém se zásobování města vodou vyřešilo vybudování vodní nádrže Jordán (přehrazením Tismenického potoka), nejstarší vodní nádrž ve střední Evropě
- 1903 byla zprovozněna první elektrická železnice v Rakousko-Uhersku Tábor – Bechyně (F. Křižík)
- Radnice – gotický sál se síťovou klenbou (druhý největší necírkevní sál v ČR – po Vladislavském sálu), podzemní chodby (trasa 650 m) z 15. století – hospodářské prostory, ochrana obyvatel
- Husitské muzeum – historie husitství, bitvy, zbraně

Granátová skála

- je přírodní památka (skalní výchoz) v centrální části města Tábor na pravém břehu řeky Lužnice
- migmatit, který tvoří Granátovou skálu, vznikl ve dvou etapách, které lze rozeznat na základě odlišného zbarvení, tmavé části jsou starší, zatímco světlejší úseky vznikly později
- geologové předpokládají, že k vytvoření masivu vedl průnik horkého magmatu do původní rulové horniny
- ve světlých místech jsou hojně obsažené krystaly granátů, přičemž největší dosahují téměř velikosti vlašského ořechu, většina je ale drobnější
- jedná se o běžnější typ (almandin) a nikoliv známý, ale vzácnější pyrop, tedy tzv. český granát.
- skála v současnosti dosahuje v odhalené části výšky 23 m a šířky asi 10 m
- v minulosti byla velká část materiálu odtěžena a použita k vydláždění starých táborských ulic a k výstavbě domů či patníků

Kozí hrádek

- nevelká zřícenina gotického hradu nad údolím Kozského potoka
- založen koncem 14. století
- z původního paláce o velikosti 60 x 30 m se zachovaly pouze nízké zbytky obvodových zdí
- v letech 1413 - 1414 zde pobýval po nuceném odchodu z Prahy Jan Hus a dokončil svá díla – Postilu, O svatokupectví, O církvi, O šesti bludech
- v červenci 1414 odchází na Krakovec a říjnu odchází do Kostnice
- 6. července 1415 upálen

Milevský klášter

- nejstarší klášter jižních Čech
- založen Jiřím z Milevska 1187
- řeholníci premonstrátského řádu z Želivi – opat Jarloch (Gerlachus)
- budovatel a kronikář, pokračovatel Kosmy
- ve 13. stol. významné centrum duchovní, kulturní a hospodářské
- 1420 pobořen a vypálen husity

- 1623 klášter navrácen premonstrátům a později se stává probošstvím Strahovského kláštera
- 1785 Josef II. klášter zrušil, Strahovský klášter zde vykonával duchovní a hospodářskou správu
- 1989 obnovena komunita premonstrátů, založení Řeholního domu
- dominantou kláštera je kostel Navštívení Panny Marie, trojlodní bazilika se dvěma věžemi
- byla vystavěna koncem 12. století, později následovaly přestavby
- zachovalé zbytky neomítnutého románského zdiva
- hřbitovní kostel sv. Jiljí pochází z konce 12. století (věž na západní straně a severní zeď lodi) – románské kvádříkové zdivo
- gotická přestavba – síťová klenba
- Latinská škola na prvním nádvoří se slunečními hodinami – barokní stavba

2.5 pátek 28. srpna

Téma dne**:** Plzeň a řeky
Řešené problémy: změny říčních koryt a jejich dopad na historický vývoj města, klady a zápory z pohledu žáků

Zeměpisné zvláštnosti Plzně aneb historické změny říčních toků a jejich dopad na rozvoj města za posledních 100 let

Vycházka a práce ve skupinách byla zaměřená na změny říční sítě v historickém centru, změny v zástavbě, porovnávání historických map se současnými, orientaci v městě. Jako pomocný materiál byly použity historické fotografie jednotlivých mostů a významných staveb.
Žáci obdrželi do skupiny dvě kopie historických map (z roku 1895 a konce 18. století) a současný plán města. Na plánu měli vyznačeny místa, která musí vyhledat (celkem 9 lokalit), zakreslit jejich polohu do kopií starých map a porovnat fotografie těchto lokalit se současným vzhledem.
Dalším úkolem bylo porovnat a vyhodnotit, jak se zjištěné změny v řečištích plzeňských řek projevil v současnosti. Pozornost byla věnována možným povodním, jaký dopad asi měly velké vody na město v době, kdy nebyla provedena úprava břehů.
Žáci dále sledovali, jak se změnilo obytná a životní prostředí (sady, plochy zeleně, rozmístění průmyslových objektů).
V průběhu dopoledne skupiny velmi zodpovědně pracovaly úměrně svému věku a schopnostem. V poledne byl sraz před hotelem Slovan, odkud jsme odešli na zasloužený oběd. Po obědě jsme se přesunuly do Skvrňan, kde jsme byli ubytováni v internátech učiliště. Zde byly odevzdané práce vyhodnoceny a výsledky připočteny k získaným bodům za celotýdenní soutěž.
Na závěr proběhlo vyhlášení vítězů a předání cen.

3 Závěr

Letošní společenskovědní kemp byl pojat jako pocta k 600. výročí upálení Jana Husa. Historické stopy nás zavedly do míst, které jsou bezprostředně spjaté se životem a dílem našeho reformátora a učence. Navštívená místa byly doplňovány o pozoruhodnosti z oblasti geografie

a životního prostředí. Společně sdílený autobus spolu s historiky obohatil zeměpisce o mnoho nových poznatků a informací z naší historie. Cílem našeho snažení bylo poskytnout účastníkům jednak zajímavé lokality a témata, jednak je propojit do vazby člověk – společnost – historie – krajina – příroda. Výstupy měly didaktickou návaznost na učivo a byly pokud možno přizpůsobeny žákovským zájmům. Řešené problematiky velmi často přecházely do diskuze, kde zvídavé otázky rozvíjely jak témata, tak otevíraly nové souvislosti. Zájem účastníků, jejich zvídavost a pozornost byly pro organizátory a vedoucí vděčnou odměnou.

Založená tradice péče o talentovanou mládež v Plzeňském kraji (již šestý rok) je velice kladně hodnocenou akcí (veřejnost – rodiče, kolegové ze škol). Mezi soutěžícími je populární a vyhledávaná. Každoročně se pořadatelé setkávají s mladými lidmi, kteří mají zájem o svůj obor, chtějí na sobě pracovat a hlavně neberou kemp jako formalitu, ale jako místo, kde naleznou jednak odpovědi na své otázky a jednak poznávají Plzeňský kraj během terénní výuky. Uvědomují si, že příroda a hospodářství jsou velice těsně propojeným systémem, který s sebou přináší řadu problémů a potíží. Začínají se orientovat a chápat problematiku rozvoje společnosti. Protože takovýto přístup není možný v klasické školní výuce (časová náročnost, organizace výjezdů), mají možnost účastníci kempu mnohem rychleji, a z jejich pohledu nověji, vše poznávat. I letošní dotazníkové šetření o spokojenosti vyznělo kladně. Účastníci byli spokojeni a jejich hodnocení náplně kempu a péče o ně bylo velice příjemnou četbou. Letošní zkušenosti opětovně potvrdily, že takovéto akce jsou smysluplné, vyhledávané a mají pozitivní dopad na formování dospívající mládeže. Zde je na místě vyjádřit poděkování všem, kteří se zasloužili o udržení této myšlenky péče o talenty a byli ochotni věnovat finance pro uskutečnění kempu. Jsme přesvědčeni, že vynaložené prostředky se znásobí v kvalitě přípravy našich žáků.

4 Ukázky z prací účastníků (originály bez jazykové úpravy)

Jitex Písek, a.s.
Klára Stankeová, Hana Pěchoučková, Alena Osvaldová

Jitex je textilní závod ve městě Písek. Byl založen 1949 a funguje dodnes, i když se výroba z větší části přesunula na východ. Dříve ve firmě pracovalo až 2000 lidí, ale dnes je to kvůli modernizaci a přesunutí výroby pouhých 100. V roce 2004 došlo k rozdělení firmy na Jitex a.s. a Jitex Písek a.s. Výrobky se vyváží do České Republiky a na Slovensko.
Výrobky jsou v dnešní době nejen z bavlny, ale také z polypropylenu, který má lepší vlastnosti nebo z polyesteru, ze kterého se vyrábí dresy. Polyester je na výrobu dresů asi nejlepší materiál, protože se na něj dobře tiskne a rychle usychá, neboť do sebe nenasává skoro žádnou vlhkost. Firma vyrábí trička, tepláky, reflexní vesty, funkční prádlo, froté prostěradla a mnoho dalšího.
Výroba:
Napřed se z jednotlivých nití musí naplést látka. Ta je buď upletená jako dlouhý rukáv, pokud se jedná o zátažné pletení, nebo jako dlouhý pruh látky, jedná-li se o rubášové pletení. Při zátažném pletení má stroj kolem dokola dlouhé jehly. Stroj je schopen uplést za minutu až 2500 řádek. Není to sice hodně při srovnání s modernějšími stroji, ale není to ani málo. Také je tu možné vytvořit nějaký vzor tím, že látka bude na určitých místech tenčí. Toho se využívá např. ve froté prostěradlech. Vzniklý rukáv se řeže na speciálním přístroji s fotobuňkou, která využívá

nepřítomnost jedné jehly v pletacím stroji. U rubášového pletení je látka z obou stran stejná. Používá se hlavně na lemy a límečky.
Vzniklé látky se potom barví. Výjimkou je polypropylén, který se musí barvit už při vzniku vláken, ale na druhou barva vydrží déle. Ostatní materiály se barví za působení tepla a tlaku v chemikáliích. Obarvené látky se řezají řezačkou tak, že se na sebe naskládá 60 vrstev, na ně se nakreslí vzor a vyřízne. Nastříhané kusy se sešijí a výrobek je na světě.
Celá prohlídka byla velice zajímavá a nejvíce nás zaujal proces barvení látek.

Židovské město
Jan Jirmus, Jan Hrubý, Adam Vincour

Naši prohlídku v Praze jsme začali ve Staronové synagoze. Ta je nejstarší památkou pražského Židovského města a jednou z nejstarších dochovaných synagog v Evropě. Byla vybudována ve 13. Století a je svědectvím významného postavení tehdejší Židovské obce v Praze. Staronová synagoga je obdélníková stavba, s vysokou sedlovou střechou a gotickými štíty, jejíž silné obvodové zdivo je zpevněno opěrnými pilíři. Je zajímavé, že se do synagogy musí chodit dolů, zhruba o 1,5 metru. Způsobila to kulturní vrstva, která se počas (od 13. století) nahromadila do dnešní výše. Zajímavou novinkou pro nás také bylo to, že muži v synagoze musejí nosit kipu, tradiční židovskou mužskou pokrývku hlavy.
Další cíl naší cesty byla Pinkasova synagoga. V této synagoze je 77 tisíc jmen obětí holocaustu. Ve druhém patře této synagogy jsou obrázky dětí z Terezína. Poté jsme šli na Židovský hřbitov. Je zde pohřben rabín Löw a Mordchai Maisel. Židé nesmějí pálit své mrtvé a s již pohřbenými lidmi nesmějí manipulovat, proto jsou pohřbíváni na sebe. Na Židovském hřbitově v Praze je 11 vrstev hrobů.
Pak nás čekala Maiselova synagoga, ve které je v dnešní době zřízeno krásné židovské muzeum, které láká hromadu zahraničních turistů. Mohli jsme slyšet němčinu, španělštinu, italštinu, nebo jsme viděli i turisty z Japonska. V synagoze bylo k vidění hodně různých židovských náboženských knih, obřadní roucha, gobelíny, nebo jsme si mohli vyslechnout přednášku o historii židovského jazyka, Hebrejštiny, ale i Jidiše, kteří východoevropští židé používaly jako lidový, venkovský jazyk.
Zajímavosti:
Mezuza – schránka na dveře obsahující žalm
Židé brousí 80% světového množství diamantů
Ghetto – čtvrť ve městě určená pro židy
Šabat – sobota, den kdy se nic nesmí dělat
Židé nesmí kombinovat maso s mlékem

Plzeňské řeky z pohledu posledních století
Daniel Cajthaml, Vojtěch Horal, Jan Heller

Královské město Plzeň bylo původně založeno na soutoku dvou řek – Mže a Radbuzy. Původně měly sloužit jako obranná linie, dále pak k pohánění mlýnů a čerpadel.
Později lidé chtěli zabránit záplavám, a proto vedli koryta řek bezpečnějšími místy.
Nejznámějším fenoménem je zaniklá Mlýnská strouha, která sloužila jako náhon pro vodárenské kolo a další mlýny. Nyní je z ní jen jezírko. Dále pak v průběhu času vznikaly jezy, případně přehrada České údolí. Koryta řek se stále měnila, řečiště řek se měnilo i břehy řek se postupně rekonstruovaly. Tím, že nějaké řeky byly zasypány, vysušeny, či odkloněny, vznikla

nová místa pro budovy, zeleň, silnice atd. V průběhu času se koryta řečiště napřimovala. Tím, že se zvedaly břehy, bylo menší riziko záplav, ovšem řeka se vylila i tak. Poté by byla Plzeň a její centrum téměř pod vodou. To je možná důvod, proč byla zasypána Mlýnská strouha. Co my víme?, třeba za pár set let budou řeky téct úplně někde jinde.

5 Literatura a prameny

ALBRECHT, J. a kol. 2003. Chráněná území ČR VIII. - Českobudějovicko.
BALATKA, B. 1978. Regionální členění reliéfu Západočeského kraje.
BIRNER, Z. 1980. Okolí Plzně.
CAIS, J., VOLDŘICH, L. 2011. Průvodce naučnou stezkou údolím Radbuzy.
CÍLEK, V. 2011. Kameny domova.
CULEK, M. 1996. Biogeografické členění České republiky.
Českobudějovicko. Chráněná území ČR. 2003.
Český hydrometeorologický ústav. 1996. Hydrologické charakteristiky vybraných vodoměrných stanic ČR.
DEMEK, J. 1987. Hory a nížiny ČR.
DURDÍK, T. 2002. Ilustrovaná encyklopedie českých hradů.
DURDÍK, T., SUŠICKÝ, V. 2000. Zříceniny hradů, tvrzí a zámků: Střední Čechy.
CHLUPÁČ, I., ŠTORCH, P. 1992. Regionálně geologické členění Českého masívu na území ČR.
CHLUPÁČ, I. 2002. Geologická minulost České republiky.
KOLEKTIV. 1986. Jižní Čechy.
KOLEKTIV. 2006. Vítejte na Táborsku.
PETRÁNEK, J. 1993. Malá encyklopedie geologie.
Národní parky Šumava a Bavorský les. Pohledová mapa. 2006.
Plzeňsko – příroda, historie, život. 2008.
Šumava – příroda, historie, život. 2003
Plzeňsko – turistická mapa 1:100 000. 2004.
Plzeňsko – turistická mapa 1:50 000. 2003.
Pootaví – Sušicko a Strakonicko. Turistická mapa 1:50 000. 1992.
Pošumaví – Vimpersko. Turistická mapa 1:50 000. 1995.
Pošumaví – Prachaticko. Turistická mapa 1:50 000. 1998.

Internetové odkazy:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Perlorodka_%C5%99%C3%AD%C4%8Dn%C3%AD
http://www.mesto-pisek.cz/odbory-mestskeho-uradu/DIR-odbor-rozvoje,-investic-a-majetku-mesta/DIR-strategicky-plan/CL-strategicky-plan-ekonomickeho-rozvoje-mesta-pisek-2001/256
http://www.icpisek.cz/docs/cz/historie.xml
http://www.icpisek.cz/docs/cz/republika.xml
http://www.icpisek.cz/docs/cz/most.xml
Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2015 [online]. Praha: Český statistický úřad, 2015-04-30, [cit. 2015-06-02]. Dostupné online.
Český statistický úřad. Historický lexikon obcí ČR 1869 - 2005 - 1. díl [online]. 2007-03-03, [cit. 2015-06-02]. Dostupné online.

Česká geologická služba. Surovinové zdroje České republiky – Nerostné suroviny 2009. [online]. 2009-03-09, [cit. 2015-06-02]. Dostupné online.
Česká geologická služba - Myšenecká slunce [online]. Česká geologická služba, [cit. 2015-07-14]. Dostupné online.
https://cs.wikipedia.org/wiki/Rybn%C3%ADk

Přílohy:

Nej Plzeňského kraje:

- Věž kostela sv. Bartoloměje103 m
- Hradní studna na zámku Zbiroh
- Soutok čtyř řek na území města
- Berounka vzniká soutokem Mže a Radbuzy nedaleko Městského pivovaru Prazdroj
- Pivovar Plzeňský Prazdroj uvaří nejvíce piva v ČR
- Škoda – bývalý největší průmyslový a strojírenský podnik
- Okres PM – nejmenší okres v ČR
- Nejstarší (alespoň z části) dochované stavby Vladař asi 500 př. n. l. - halštat
- Největší poklad – Podmokly na Zbirožsku (1775 – 5 tis. keltských mincí, asi 40 kg Au)
- Největší husitské vítězství – Domažlice 1431
- Nejmenší podíl obyvatelstva mladších 15 let – okres PM
- Nejvýše položená obec Horská Kvilda 1070
- Nejvýše položené sídlo Filipova Huť 1093 m
- První tavba koksem – Darová na RO 1821
- Největší keramička – Horní Bříza, Chlumčany
- Nejstarší hrad – Přimda 1121
- Největší původní hrad – Rabí konec 12. Století
- Největší hradní věž Pajrek - 16x16 m
- Největší synagoga 1891-93 Emanuel Klotz, novorománský sloh
- Nejdelší železniční tunel 1747 m, postaven 1877, barabové – Italové
- První čtenářský spolek – Radnice – Puchmajer, 1818

ODBORNÝ KEMP ČESKÉHO JAZYKA

Blanka HEJTMÁNKOVÁ

1 Úvod

Stejně jako v loňském roce prožilo devět talentovaných účastnic kempu českého jazyka poslední srpnový týden ve společnosti různých vrstev a historických etap naší mateřštiny. Lektorky dr. Marie Hanzová, dr. B. Hejtmánková a dr. Eva Schneiderová připravily praktická setkávání s jazykem tak, aby se všechny tematické celky (zvolené s ohledem na významná výročí) v závěru kempu propojily a dotvořily pohled na český jazyk z mnoha úhlů. Za významnou pomoc patří dík všem přednášejícím a pracovníkům navštívených institucí (Západočeské muzeum, Archiv města Plzně, Český rozhlas Plzeň).

Cílem projektu bylo využít životní a čtenářské zkušenosti účastnic, jejich úrovně zvládnutí českého jazyka a jejich osobního zájmu a na základě toho jim poskytnout ucelený pohled na probíranou problematiku, zvolenými aktivitami je podnítit ke kreativitě, vést je k vyslovení vlastního názoru na dění v historii i v současnosti a na významné osobnosti, které ovlivňovaly a ovlivňují kulturu a myšlení společnosti. Proto byl kemp věnován Mistru Janu Husovi, jeho osudu, názorům a dílu, významu folkloru a slovesnosti v západočeském regionu, vynálezu knihtisku, knižní kultuře, rovinám národního jazyka a jeho vývoji, jazykové kultuře, psanému i mluvenému slovu. Důraz byl kladen, jako i v předchozích kempech, na osobní prožitky účastníků a jejich bezprostřední vyjádření.

2 Program

Každý z pěti dnů kempu měl a neměl své zaměření. Měl – studentky se dostaly do různého prostředí a plnily konkrétní náplň denního programu; neměl – sledovaly totéž téma z jiného úhlu. Vyslovené názory se tak spojovaly a vrstvily.

pondělí 24. 8. Praha – doteky minulosti a setkání se současností

- setkání s Prahou
- setkání s Janem Husem v Betlémské kapli – přednáška Mgr. Marka Janošika–Bielskeho, četba z Husovy tvorby (O čistotě jazyka českého, Jádro učení křesťanského, Kázání o míru), informace o procesu a okolnostech (Smlouva o nastolení míru (1462-1464) a Kutnohorský mír 1485); diskuse o Evropské unii a syrských migrantech
- setkání s Jiřím Žáčkem a jeho tvorbou
- setkání s bratry Čapky, Jiřím Trnkou, Janem Werichem a Vladimírem Holanem na Kampě

úterý 25. 8. roviny a vrstvy spisovného a nespisovného jazyka
- čeština je jazyk hravý – diktát, jazykové hry (M. Hanzová, E. Schneiderová)
- exkurze:
  - **100 let Národopisného muzea** – výklad Mgr. Jany Slámové
  - Jak se žilo na Plzeňsku – prohlídka muzea s výkladem Jany Pistoriusové
- přednáška: Jak nám zobák narost (dr. Helena Chýlová)

středa 26. 8. Plzeň – kolébka českého knihtisku
- historie města Plzně – výstava v mázhauzu plzeňské radnice
- exkurze:
  - **archiv města Plzně** (Mgr. Štěpánka Pflegerová)
    zajímavosti práce archiváře, práce s ukázkami starých tisků
  - **knihovna Západočeského muzea** (PhDr. Ila Šedo)
    nejstarší tištěné literární památky v Čechách a počátky knihtisku
  - **Muzeum knihy a knihtisku** (Mgr. Iva Hasmanová)
    od počátků knihtisku v Plzni po nejmodernější tiskařskou techniku
  - **Depo**: obří loutky 2015
- přednáška: Evropská a česká literatura doby počátků knihtisku; porovnání středověké a renesanční literatury (prof. Viktor Viktora)

čtvrtek 27. 8. Plzeň rozhlasová
- exkurze: **Český rozhlas Plzeň**
  - principy a možnosti republikového a regionálního studia (Mgr. Ladislav Válek)
  - historie budovy a prohlídka všech studií Českého rozhlasu Plzeň (Ing. Pavel Bouda)
  - hudební dramaturgie ČRo (Mgr. Petr Vacek)
  - účast při živém vysílání dopoledního koktejlu ČRo Plzeň (Mgr. Stanislav Jurík)
  - vysokoškolské studium žurnalistiky a mediální praxe (Bc. Martina Gillichová)

pátek 28. 8. Plzeň poetická
- **Rozumím si s básničkami** (B. Hejtmánková)
  - správná výslovnost, stavba textu a jeho interpretace
  - práce s konkrétními texty připravenými studentkami

3 Úkoly

Rozsáhlejší i drobné úkoly jednotlivých dnů spočívaly ve zformulování konkrétního pocitu či zamyšlení nad významem slov a dějů do literární (v jednom případě i výtvarné) podoby. Čtyři ilustrace k tématům nakreslila Alice Pokorná.

1. tři postřehy z Prahy
2. tři myšlenky o Janu Husovi
3. beseda s Jiřím Žáčkem o jeho tvorbě a životě vůbec
4. básnička s čertem a andělem
5. zvyky a obyčeje, které bych chtěla zachovat
6. dům mého srdce
7. mnou zvolený sváteční den
8. jak mi voní kniha

9. přednáška prof. Viktora Viktory
10. Hájkova kronika
11. vliv médií na život v rodině
12. testík ČRo
13. publicistika a já
14. ex libris

setkání s Prahou

Michaela Augustinová

Nikdo mi nevymluví, že každé město tepe podle vlastní melodie. Nedávno jsem hledala hudební duši Prahy. Ze zkušeností vím, že hudba se láká na zážitky, proto jsem si v hlavě přehrávala přednášku v Betlémské kapli a besedu s Jiřím Žáčkem a mísila jejich tón s témbrem ulic, kterými jsme procházeli. Zanedlouho se na tuto chutnou návnadu chytil živý rytmus města. Trochu jsem o něm již měla povědomí, ale jaksi neurčité – jako když ryba zčeří vodu a vy nevíte, co je to za druh. Teď se mi rytmus ukázal celý. Tvoří ho šplouchání vlnek na Kampě, frekvence přijíždějících aut, swingující linie Tančícího domu a mnohé další.

Po chvíli se ve mně rozehrála velkolepá harmonie města – stalo se tak při pohledu na lucernu jednoho domu, v níž se odrážely různě odděděné valéry střech, výloh, graffiti a slunečního jasu. Některé akordy zněly vlastně čistě, zejména ty klasicistní, sousedi je však popichovali o to nápadnějšími disonancemi – mix tedy působil chaoticky. Šla jsem po chodníku a užívala si nově objeveného světa, dokud se nevynořila melodie. Pak už jsem jen fascinovaně stála u břehu Vltavy, oněměle sledovala, jak se tóny klenou přes Karlův most a vzlétají na křídlech tajemných racků. V ten okamžik se hudební složky spojily v okouzlující celek – píseň, která pro mne představuje Prahu.

Alice Pokorná

Když jsem přecházela most Legií a pozorovala Vltavu, upoutaly mou pozornost drobné odlesky slunce mihotající se na hladině řeky. Světélka přeskakovala rošťácky z jedné drobné vlnky na druhou. Některá zmizela a záhadně se objevila jinde. Byly jako drobné veselé víly, které tančí, skáčou a honí se na hladině. Možná si hrály na schovávanou a potají se mi smály, že je tak bedlivě pozoruji.

Moc mě okouzlil pohled na Hrad s Karlovým mostem v popředí. Mohutná stavba se pyšně vypínala nad vším v okolí jako mocný vládce naší krásné země. Davy turistů se hemžily na mostě a obdivovaly se jeho majestátné kráse.

Bylo mi velké vedro. Slunce pražilo a měla jsem žízeň. Naštěstí jsme se zastavili u velkého památného stromu, který nám milosrdně nabídl stín vrhající svou mohutnou korunou. Pookřáli jsme a mohli jsme pokračovat v cestě.

Silvie Staňková

Sklonila jsem hlavu a sledovala, jak mi pod nohama ubíhají dlažební kostky. Kontrolovala jsem každý svůj krok. Zlehka jsem kráčela po mostě Legií, hlavu ponořenou v myšlenkách. O čem jsem přemýšlela, nevím, nejspíš jsem chtěla utéci ze shonu velkoměsta a nalézt vlastní klid. Pak jsem hlavu zvedla. Most už byl dávno za mnou.

„Pojď sem k nám.“ Vždy mám radost, když mi tuhle větu někdo řekne a já tím překonám svůj ostych. Dnes to byla jedna z našich „učitelek“.

Celou cestu jsem vnímala tlukot svého srdce. Stává se mi poslední dobou, že se z ničeho nic rozbuší tak, že je ho tepání cítím v celém těle. Nebyl to příjemný pocit a rušil mě při bloumání o Janu Husovi.

Karolína Kahounová

V Praze jsme často procházeli kolem známé řeky Vltavy. Hleděla jsem na její azurově modré vlny, na nichž se poklidně pohupovaly lodičky se zvědavými návštěvníky toužícími poznat toto krásné, velkolepé město. Scenérie na pozadí vysokých věží Prahy ve mně vyvolávala náhlou směsici míru a harmonie. Voda se leskla na slunci jako nejčiřejší křišťály a to znamenal klid a jakousi povznášející pohodu spokojenosti…

Když jsme procházeli Malou Stranou, povšimla jsem si bílých sloupců, které byly celé popsány básněmi. Obě roury vybíhaly z ocelově šedého chodníku a převyšovaly mě. Tento nápad mne zaujal – a zvláště fakt, že na papírech někteří ručně připsali své básničky. Cítila jsem v sobě závan magické inspirace a oceňuji toho, kdo tento projekt vymyslel…

U jednoho z menších mostů jsme narazila na desítky, možná stovky mileneckých párů, které si zpečetily svou lásku až na konce všech věků… Počkat, ne – šlo o zámky, spoustu zámků připevněných ke kovovému zábradlí mostu, díky kterým si zamilovaní pojišťují to jediné a pravé, co doopravdy mají – svou drahou polovičku. Tento znak jsem již viděla na více místech a vždy do mého srdce vnesl něhu a vyvolával vzpomínky… Doufám, že všem lidem jejich vztah ještě dlouho vydrží a budou s druhým rádi. Už mají štěstí, dar být s tím, koho milují. A to by si měli užívat, vždyť láska je jedním z nejnádhernějších, nejhlubších a zároveň nejzrádnějších citů, jakých je člověk vůbec schopen.

tři myšlenky o Janu Husovi

Šárka Kučerová

Betlémská kaple
Nemohu rozdělit své zážitky z Betlémské kaple, neboť celá kaple se mi slila v nádherný, tajemný i poučný okamžik. Miluji návštěvy památek, cítím se pak jako součást dějin. I v Betlémské kapli jsem se cítila jako někdo, kdo naslouchá Husovi a kdo přemýšlí, čeho vlastně chtěl Hus docílit, jaký byl člověk a proč to všechno udělal. A protože jsem hlava otevřená a rychle měním názor, nechám si ještě pár let na rozmyšlenou.

Anna Satoriová

poutavá fakta z přednášky Mgr. Marka Janošika – Bielského:

1. Rozhodně mě zaujal „význam“ slova Bůh a na něm ukázaná dokonalost češtiny:
   B – první souhláska abecedy jako prvořadost Boha Otce
   Ů – jako „to viditelné i neviditelné“ – Ježíš jako člověk i Bůh
   H – jako přídech, Duch Svatý
2. Glejt Jana od Zikmunda byl jen na cestu a Jan byl hned po příjezdu uvězněn, aby neovlivňoval svými „bludy“ další.
3. Kostnický koncil svolal Zikmund jakožto světský panovník. Věděla jsem to, ale nikdy mi nedošlo, že je to divné. Mohl z toho mít jen výhody.
4. Z mírové smlouvy (Jiří z Poděbrad + Jan XXIII. vzdoropapež) inspirované Husovým učením byly pravděpodobně převzaty myšlenky do základů Evropské unie.
5. Jan Hus tak, jak byl vysvěcen na kněze, tak byl také ponížen. Byl upálen na popravišti koní a jeho popel byl vhozen do Rýna (aby nemohl být považován za mučedníka).

Marcela Piptová

1. svoboda slova – Smrt Jana Husa mi připomíná, jak důležité je pro mě dnes to, že si můžu dovolit vlastní názor, i když jdu proti většině.
2. síla jediného člověka – Život (a především smrt) jediného člověka změnily historii. Jméno onoho člověka zná dnes (doufám) každé dítě.
3. statečnost – Nezbývá mi než obdivovat Husovu víru a vůli, když pro to, v co věřil, byl ochoten i zemřít.

beseda s Jiřím Žáčkem o jeho tvorbě a životě vůbec

Šárka Kučerová

Beseda s panem Jiřím Žáčkem byla pro mne (a troufám si říct i pro všechny účastníky kempu českého jazyka) jedním z největších zážitků nejen tohoto týdne, ale na celý život. Díky panu Žáčkovi jsem poznala, že i úctyhodní a vážení umělci jsou lidé jako my – mají rádi „ženský, dobrý jídlo a pití“ a také jejich trápení jsou člověčí. Děkuji lektorkám kurzu za zprostředkování nezapomenutelného zážitku a závidím jim pohled na naše překvapené výrazy, neboť snad žádná z nás takové setkání nečekala. Závěrem hodnocení si dovolím použít frázi své generace – pět palců nahoru.

básnička s čertem a andělem

Michaela Augustinová

Nepomáhej čertu v pasti,
nekraťčertu trápení.
Dá ti za to hladu strastí,
peklem se ti odmění

Kdyby andělem byl každý,
žili bychom v sedmém nebi,
avšak přízrak bratrovraždy
pekelně se na nás šklebí.

Šárka Kučerová

Hádanka
Rudé krovky, rudá líčka,
sedm teček na zádech.
Do nebíčka? Do peklíčka?
Kam chce, tam ho letět nech.

Šárka Kučerová

Pekelné moudro
Pro případ, kdy někam nesmíš,
dám ti, čerte, radu –
největší trest udělíš, když
nastrčíš tam babu.

Lucie Metličková

Kráčíme ulicí temnou,
jak nebe a dudy jsme,
kráčíme ulicí ve dvou,
láska nás povznese.

Karolína Kahounová

Beruško, beruško, patříš do nebíčka,
nebo raději poletíš do peklíčka?
K blankytným oblakům se vynést,
nebo radost čertům přinést?

Anna Satoriová

Nebe na zemi
bez běd a trápení
hledáme k zemdlení…
Žádné tu není.

Silvie Staňková

Učení nepadají z nebe,
nechtěj spadnout do pekla.
Chtějí nejprve potkat tebe,
jenže tys tam utekla.

zvyky, které bych chtěla zachovat

Šárka Kučerová

O zvycích, zbytečnosti a vážených lidech
Lidské pokolení má již odpradávna ve zvyku libovat si ve zvyku. Pračlověk si jistě každou neděli maloval v jeskyni zubry na stěny. A stejně jako pralidé jsme i my zvyklí věšet si na zeď své modly – třeba prezidenta v rámu, i když jsme se s ním neshodli. Některé zvyky zušlechťují ducha či tělo, zbytečné zvyky však vymýtit by chtělo. Obyčej zbytečný vzniká zpravidla z pocitu, že pozbýváme váženosti. Trvat si na své ranní kávě má tomu pocitu učinit zadost. Kdo pěstuje každodennost, stereotyp a rutinu, je podle dnešní společnosti, byť by to byl sebevětší tyran, osoba nesmírně vážená. Varuj se proto, člověče, všech nesmyslných rádoby zvyků, užívej všech životních náhod, užívej kouzlo neobvyklého okamžiku

Marcela Piptová

1. vánoční tradice u nás doma, i když se sestrou na Ježíška dávno nevěříme
2. podobně je to i s Velikonocemi – stále ráda hledám schovanou nadílku od velikonočního zajíčka; vracím se tak do dětství
3. zvyk, že ke každým narozeninám dostanu aspoň jednu knihu

Alice Pokorná

Všichni máme, aniž si to možná uvědomujeme, spoustu drobných, ale milých zvyků, které nám oslazují život, a měli bychom si je zachovat po celý život.

Hned jak ráno vstanu, podívám se z okna a pokochám se pohledem na les. To mně alespoň trochu napraví náladu zkaženou ranním vstáváním. Každé ráno se sestrou Zuzkou se navzájem na sebe usmějeme. Když jdu ven, ze zvyku pohladím naše dvě kočky, které se seběhnou, jak slyší bouchnutí dveří. Hned jak vkročím na zahradu, zaposlouchám se do ptačího koncertu, přivoním ke květinovému záhonu a podívám se, co nového rozkvetlo.

Tyto malé, zdánlivě bezvýznamné zvyky nám připomínají, že krásy života lze nalézt i v maličkostech.

Silvie Staňková

Chtěla bych zachovat zvyk, že se kluci nefintí hodinu před zrcadlem, negelují si vlasy, div se nemalují. Mohlo by se stát, že bychom jim za chvíli nosily květiny, žádaly o ruku a ochraňovaly je my holky.

dům mého srdce

Lucie Metličková

Plzeňská konzervatoř, Kopeckého sady. Cítím, že tam patřím, protože když tam jdu, dělám něco pro to, abych tam patřit mohla

Michaela Augustinová

Když se řekne „dům mého srdce, možná si představíte elegantní vilu s prosluněnými místnostmi, a nábytkem podle poslední módy. Budiž. Každý z nás má srdce jiné. Domy také. Pro svoji povahu se mi zalíbil babiččin prostorný, úctyhodně věkovitý zámek s originální osobností.

Jeví četné známky ušlechtilosti, které ostatní přehlížejí. Tohle všechno je jim skryto: Aristokraticky bělostná fasáda, blyštivé oči, za nimiž se ve dne zračí vnitřní pohyb a v noci je cloní zelená víčka, ústa ze šedavě natřených dveří. Když se přes červený jazyk koberce vejde do nitra, dýchne na vás vůně starých časů, ručně vyráběných knih, kachlových kamen, obrazů blednoucích nemocemi různých epoch, dávno odeznělých kroků. Vzduchem bloudí nehmotná strašidla i těžký, železitý pach klíčů ke kdovíčemu. Snad k utajeným pokladům?

Někdy mne mrzí, že má babiččino sídlo srdce z kamene a nikoliv ze zlata. Je mi útěchou, že pro stavby existují i méně výhodná srdce – třeba z perníku.)

Šárka Kučerová

Dům U Hudby

Stojánek, stůl a dvě židle,
v temném rohu piano,
tři hodiny pryč jsou hnedle,
ještě není dohráno.

Stojánek, stůl a dvě židle,
co jiného než cvičit zbývá,
než únavou ruka padne,
než se místo zpěvu zívá.

Den co den a bez ustání
zápolíme s notami.
Zábavou nám každé klání
partitura versus my.

Až ta dlouhá bitva skončí,
ráda budu vzpomínat
na Dům hudby, katakomby,
kam jsem chodívala hrát

Marie Kordíková

Dům plný radosti, zpěvu, hudby a veselí. Tři patra rozzářená barvami. Nemohu popisovat nic jiného, nežli budovu hudební školy. Tohle místo mě vždy pohltí a atmosféra mě nasytí – zkrátka cítím se tam jako doma. Přeji si, aby tenhle dům, tahle škola, nikdy neztratila své kouzlo.

Karolína Kahounová

Hned jak jsem zaslechla zadání tohohle úkolu, věděla jsem, o jakém obydlí napíši. O domě, ve kterém už 16 let bydlím. Jsou tu lidé, o které se mohu opřít, když potřebuji. Toto místo je pro mne jakýmsi útočištěm, do něhož se mohu kdykoli vrátit, a jsem v něm vždy vítána.

mnou zvolený sváteční den

Lucie Metličková

Den odpouštění
Den červánků
Den pravdivé mluvy

Michaela Augustinová

Den nejlepších kamarádek – většina lidí si málo váží svých blízkých
Den zaniklých melodií – i méně úspěšné nápad si zaslouží úctu
Den nalezených perel – lidé by se měli radovat z maličkostí a připomínat se šťastné chvilky

Alice Pokorná

Den sourozenců
Den domova
Den štěstí

Anna Satoriová

Den svatební radosti
Den spadaného listí
Den květin ve vlasech

Marcela Piptová

Den roztátých sněhuláků
Den odložených vánočních stromků
Den kvetoucích šeříků

Marie Kordíková

Den úsměvu
Den zmačkaných plyšáků
Den veselých her

Silvie Staňková

Den splněných snů
Den paní učitelek a pánů učitelů
Den probdělých nocí

Šárka Kučerová

Den nových věcí – protože peníze musí obíhat
Den ztrát a nálezů – abychom napravili svou nedbalost
Den dopisů a vzkazů – protože lidé zapomínají na staré přátele i na kouzlo dopisů

jak mi voní kniha

Michaela Augustinová

Knihy mi voní
jak snový kraj, jenž namaloval Dalí,
jak oblak žehnající hlavě sloní.

Silvie Satoriová

Ne, to není dobrá kniha, alespoň ne pro mě, tu brát nebudu. Cítím z ní pach barvy z tiskárny, pach moderního světa, falešné novoty.

Jo, konečně! To je ono, tuhle knížku si musím přečíst. „Zabalit, prosím. Děkuji.“ Ta moudrost, krása lidského srdce nechaného mezi řádky voní ze stránek. Vůně papíru, vůně tmavě hnědé barvy, elegance, hravosti… To jsou myšlenky běžně bloudící mou hlavou.

A pak už jen čtu. Čtu skvělou knihu.

Alice Pokorná

První knížka, kterou jsem přečetla, bylo Indiánské léto od Karla Maye. Uchvátila mě. Milovala jsem a stále miluji nesmrtelné pokrevní bratry Vinnetoua a Old Shaterhanda, odvážné a čestné. Brání bezpráví a zastávají se slabších.

Od té doby, vždy když otevřu knihu, cítím zvláštní vůni. Vůně mě přitahuje a láká, abych se ponořila do podivných světů, do světů fantazie. Ovane mě vánek neznámých končin, vzdáleného moře a hor, vánek dalekých zemí, vánek dávno zašlých časů, vánek nesoucí vůni exotických květin, vůni tajemna, vůni nových poznatků, někdy skličující vůni smutku nebo naopak radosti, vůni s příměsí přátelství, neuvěřitelných dobrodružství a hrdinství, vůni okořeněnou láskou, nejkrásnější vůni na světě.

Vláká mě do neznámých hlubin úchvatných příběhů a já se nechám unášet na vlnách tvořených mořem krásných slov a vět. Stanu se jejich součástí. Jsem nepozorovaný host, který vše okolo sebe bedlivě pozoruje a vnímá, ale sám není spatřen.

Je to nepřekonatelná, nejvábnější, nejsladší a nejsvůdnější vůně. Je nad všechny drahé parfémy a voňavky. Kdo k ní jednou přičichne, toho navždy spoutá, okouzlí a už ho nepustí. Bude ho stále přitahovat.

Lucie Metličková

Trocha vody, trocha slunce. Trocha něhy a natěšenosti. Slast a touha vlastnit další. Další novou a voňavou knihu.

Šárka Kučerová

Udivené pohledy lidí okolo mě šimrají po těle. Už zase – běží mi hlavou a vracím knihu zpět do dýhované police. V mých rukou teď spočine starší výtisk Paní Bovaryové. Začíná obvyklý rituál, jaký se opakuje u každé knihy, kterou v antikvariátu objevím.

Přejedu konečky prstů po hřbetě. Kdyby kniha byla kočka, snad by předla. Přejedu s mrazením v zádech po deskách knihy a užívám si první otevření. Zběžně ji prolistuji, spočítám vytržené stránky a každý zbytek takové bolístky pohladím. Rozhlédnu se, kolik podezíravých pohledů se do mě tentokrát zabodne, a s největší nenápadností přiložím knihu k nosu. Čichové buňky mi provolávají třikrát hurá, protože takové posvícení už dlouho neměly. Na první čichnutí zaujme silná vůně kávy, jejímž následkem je dozajista rozsáhlá skvrna na první straně. Hmm, arabica – to když se mi vůně dostane až na jazyk.

Není to však jediný odér, jakým se Paní Bovaryová pyšní. Tiskárna, parfém, růž na rty, levandule – tím vším oblažují stránky můj nos. Vyberu si ještě jednu zajímavou vůni, která dokáže přesně vystihnout osud knihy. Naftalín, kterézto slovo zní snad odpudivě, ale vážně mi evokuje vůni babičkovství.

Opět to otravné lechtání, takže rychle zaklapnu knihu, zaplatím ji a spěšně odcházím s myšlenkou, že knihy jsou úžasné, protože voní po lidech.

osobnost pana profesora Viktory

Lucie Metličková

Pan Viktora…
Člověk, kterého si nesmírně vážím. Každá minuta v jeho blízkosti mne naplňuje energií a touhou vědět zkrátka vše. Neznám nikoho, kdo by se mu podobal. Je to člověk, který má neskutečné charizma, šarm, a když ho slyšíte mluvit, tak si prostě řeknete: „Jo, to je vono…“ Měla jsem tu čest naslouchat jeho slovům již vícekrát. Pokaždé to pro mě byl skvělý zážitek a co víc – nové informace, zkušenosti, poznatky… Hodiny strávené v jeho blízkosti bych za nic nevyměnila, byly pro mne vzácné. Snad i v budoucnu budu mít tu možnost posadit se vedle něj a nedočkavě hltat každé jeho slovo.

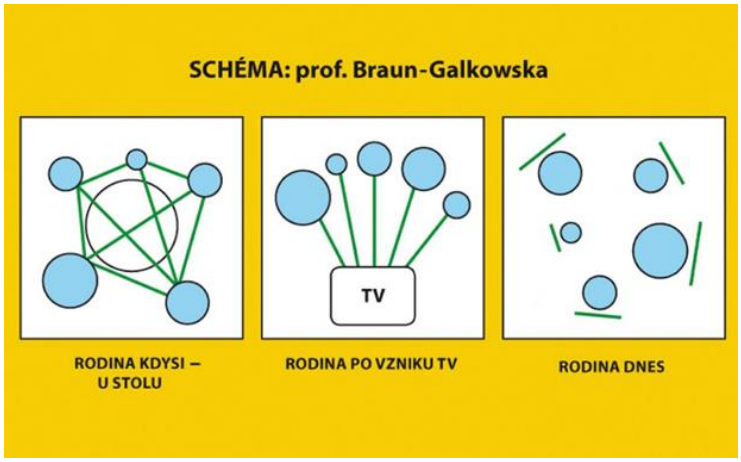
Hájkova kronika

Slepý text z původního vydání Kroniky české Václava Hájka z Libočan – úkol: přečíst text psaný kurentem a určit

1. autora
2. dílo
3. století
4. kapitolu – téma záznamu
5. pravopis, jímž je text napsán

První čtyři úkoly splnily všechny studentky bez problému, potíže dělalo určení bratrského pravopisu.

vliv médií na život v rodině

Marie Kordíková

Média rodinu sbližují i rozvracejí. Myslím si, že dnešní doba, doba mobilová, degeneruje hlavně mladší lidi, protože si mnohdy ani neuvědomujeme, jak moc váží SLOVO. Mluvit, hovořit a konverzovat, myslím, že v rodině je tohle na prvním místě a na nejdůležitější pozici.

Je to na každém z nás, najít společné téma s nejbližšími.

Dostaly jsme obrázek, kde je grafický vývoj zaznamenán, jakože se rodiny díky technice a médiím rozvracejí. Tohle není můj názor, protože jsem přesvědčena, že právě nikde jinde než v rodině nenajdeme tolik společných témat.

Karolína Kahounová

Média snad každého člověka v moderním světě ovlivňují, ať si to už chceme přiznat nebo ne. Některé manipulují velmi, další vcelku málo. Reklamy vidíme na každém rohu, stejně jako nové zprávy – ať už televizní, rozhlasové nebo internetové.

Musíme si však uvědomit, že tyto zprávy mohou být zkreslené a neobjektivní, v případě bulváru se často snaží jen očerňovat známé osoby a vymýšlet na ně nesmysly. Někdy mi přijde, že novinář píšící článek si danou situaci či věc upraví podle svého, jak mu to vyhovuje – ale jak říkám, jde pouze o můj občasný dojem…

A reklama – samozřejmě, že ne každá – si přibarvuje pravdu a třeba neříká všechno z důvodu, aby se výrobek dobře prodával…

K médiím tedy musíme přistupovat objektivně a hned jim vše neuvěřit.

Alice Pokorná

Myslím, že v naší rodině není vliv médií tak patrný. Večer se společně podíváme na film nebo na zprávy, ale nikdo z nás nesedí jako pecka téměř celý den u počítače nebo s mobilem v ruce.

Myslím, že rodiny, co takhle tráví čas, musejí mít velice smutný a nudný život. Nevím, jak je může bavit viset třeba na té malé krabičce a zběsile mačkat tlačítka. Já mobil používám, jen když je to nezbytně nutné nebo když jsem mimo domov a stýská se mi. Nerada mluvím do telefonu, protože člověka, se kterým hovořím, nevidím. Když přijdu ze školy, zapomenu si mobil zapnout a celý týden se mi nikdo nedovolá.

Mobily a počítače členy rodiny odcizují. Proč si raději spolu nepovídají, nehrají společně nějakou hru, nebo proč spolu nejedou na výlet?

Jsem moc ráda, že se tímto otravným a osamoceným životem nežije u nás doma a trávíme spolu soustu krásných chvil.

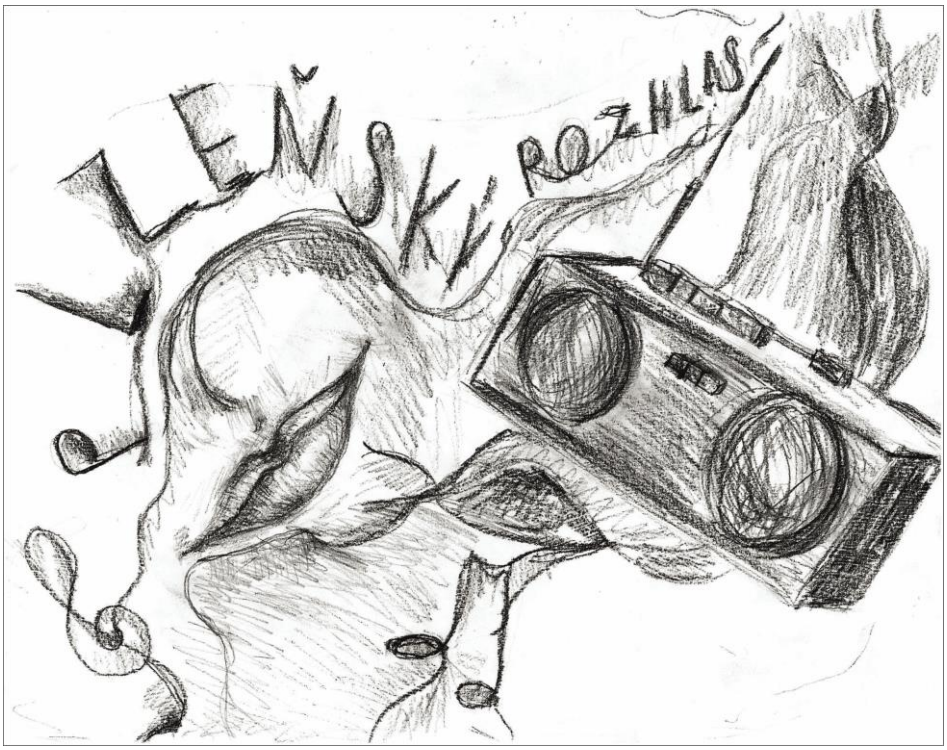
testík ČRo

V rámci dotazů na redaktorskou práci musely frekventantky kempu zvládnout rychlé a pohotové odpovědi na otázky testu, který si pro ně připravil vedoucí Centra zpravodajství Plzeň a Karlovy Vary Ladislav Válek. Test se týkal přijímacího konkurzu na práci redaktora ČRo.

1. Z kolika okresů se skládá Karlovarský kraj?
2. Které okresy tvoří kraj Plzeňský? Vyjmenujte je.
3. Se kterými kraji sousedí Karlovarský kraj?
4. Které řeky protékají Plzní?
5. Na soutoku kterých dvou řek leží Karlovy Vary?
6. Sousedí Plzeňský kraj s krajem Severočeským?
7. Ve kterém okrese Plzeňského kraje je největší nezaměstnanost?
8. Kolik obyvatel mají Plzeňský a Karlovarský kraj?
9. Jak se jmenuje ředitel DJKT v Plzni a kolik souborů plzeňské divadlo má?

10. V Plzni se nachází několik interiérů významného světového architekta. Kterého?
11. Které město ve finále soutěže EHMK Plzeň porazila?
12. Kdo je uměleckým ředitelem projektu Plzeň EHMK 2015?
13. Které ocenění získávají vítězné filmy na Filmovém festivalu v Karlových Varech a kolikátý ročník se v lázeňské metropoli uskuteční v příštím roce?
14. Jak se jmenuje nejznámější plzeňské loutkové divadlo, které hraje především pro děti?
15. Kdy přesně bude oficiálně zahájen projekt Plzeň EHMK 2015?
16. Kde sídlí v Plzni Plzeňská filharmonie?
17. Jaký významný hudební festival se každoročně koná ve druhé polovině srpna v Mariánských Lázních?
18. Města KV kraje Sokolov, Karlovy Vary, Františkovy Lázně, Cheb a Mariánské Lázně mají krásná divadla, ale pouze v jednom z nich je stálá divadelní scéna. Které město to je?
19. Které město z lázeňského trojúhelníku tvoří Františkovy Lázně, Karlovy Vary a Mariánské Lázně je spojené se jménem jednoho z nejvýznamnějších německých básníků Johanna Wofganga Goetha, který tu velmi často pobýval?
20. Sídlí v Karlových Varech ruský konzulát?

Je třeba uznale říci, že děvčata znala – odpovědi byly 100% ☺

Marie Kordíková (reportáž)

Rozhlas, studio, hudební dramaturgie

Cože? Já tu fakt jsem? Jo a ono to funguje táákhle? On to napíše, tady to zmáčkne, když chce kašlat. Já jsem v ráji! Může to být ještě lepší? Panebože my tu sedíme u ŽIVÉHO VYSÍLÁNÍ! Tak hlavně, abych nepšíkala, žádný kašel. Tyjo, snad mi nevrzla židle. To je nervů!

ON AIR už nesvítí červeně, můj napnutý hrudník povolil. Uf! Ano, přesně takové pocity vámi projdou, pokud jste takoví šílenci do novinařiny, zpravodajství a všeho kolem jako já. Rozhlas funguje jako orloj, všechna kolečka se otáčejí – všechno šlape, jak má.

Napadá mě tolik myšlenek, jak bych vám náš dnešní zážitek popsala, jenže já jsem tak nadšená.

Každý den jsem skoro usínala, program mne zajímal, ale asi mě neupoutal nebo opravdu nevím, nýbrž dnes? Oko bych nezamhouřila.

Anna Satoriová (glosa)

Snůška z nebe na zem

To máte takhle. Jedete s rodinou, přáteli, nebo třeba s češtinářským kurzem na exkurzi. Řeknete si, že by bylo fajn, podívat se třeba do plzeňského Národopisného muzea a objednáte si prohlídku o historii nejen muzea, ale i celé Plzně. Připravujete se, jak budete zase o něco chytřejší, ale pak přijde průvodkyně a pustí se do toho. Jo. Jenže vy hned po první větě zjistíte, že vlastně nemluví česky, ale italsky, latinsky, německy a celkově tak jako učenecky. A to je samé exa- ado-, undo-, ipo- a kdo tomu má, do háje, rozumět? A tak odcházíte z muzea s kapsou prázdnou a hlavou ještě víc.

Lucie Metličková (komentovaná zpráva)

Dne 24. 8. 2015 se skupina plzeňských češtinářek zúčastnila exkurze do Prahy. Navštívily Betlémskou kapli, kde se jim naskytl pohled do Husovy doby. Poté zavítaly do jedné z pražských restaurací, kde je čekalo velké a milé překvapení. Setkaly se s básníkem Jiřím Žáčkem! Společně poseděli a závěr výletu zakončily naše cestovatelky na pražské Kampě, kde zavzpomínaly na Jana Wericha a Václava Holana. Do Plzně se vrátily unavené, leč plny dojmů a dobré nálady. Každý krok, který dnes ušly, byl krokem vpřed.

Šárka Kučerová (fejeton)

Test vy a bulvár

1. Jaká byla přezdívka Ivety Bartošové?
    a) Džambulka
    b) Bambulka
    c) Květinka
2. Kvůli čemu to momentálně skřípe mezi Patrasovou a Slováčkem?
    a) peníze

   b) děti
   c) nevěra
3. Kdo měl platit pokutu v soudním sporu s Golden Kids?
   a) Václav Neckář
   b) Marta Kubišová
   c) Helena Vondráčková
4. Jak se jmenovala za svobodna nynější manželka Josefa Kokty?
   a) Marie Nová
   b) Ilona Ztracená
   c) Ornella Štiková
5. Jaký problém řeší v současnosti Lucie Bílá?
   a) rozchod
   b) bankrot
   c) nemoc v rodině

Řešení: 1a, 2c, 3b, 4c, 5a

výsledek:

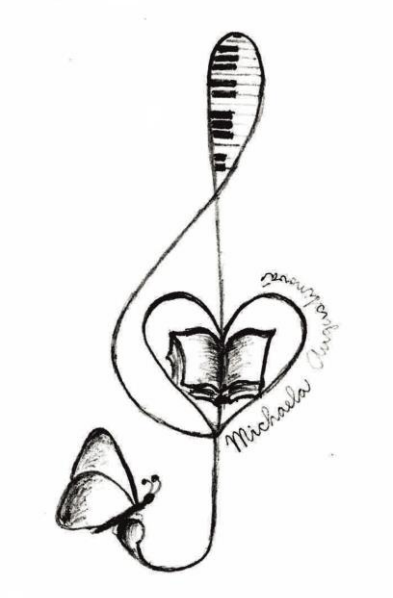
3 – 5 bodů
Možná by neškodilo se začít zajímat o informace, které na rozdíl od bulváru obohatí vašeho ducha. Strkat nos do cizích životů dnes již vyšlo z módy.

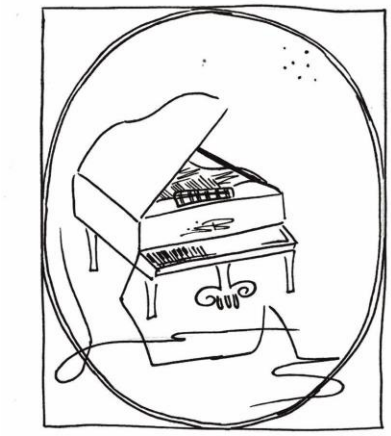
1 – 2 body
Novinkám z bulváru se dnes už asi vyhnout nelze, vy však máte to štěstí, že je umíte pustit jedním uchem dovnitř a druhým ven.

0 bodů
Rozhodně nezoufejte, spíše si gratulujte. Slavné osobnosti sice znáte, naštěstí však jen tu jejich stránku, kterou ony samy ukázat chtějí.

ex libris

Anna Satoriová

5 Použitá literatura

Čapek, K.: **Jak se co dělá. Sloupky**. Československý spisovatel. Praha 1973. Jak se co dělá 9. souborné vydání. Sloupky 1. souborné vydání. 22-060-73

Čapek, K.: **O demokracii, novinách a českých poměrech**. Academia. Praha 2003. 1. vydání. ISBN 80-200-1124-2

Karpatský, D.: **Malý labyrint literatury**. Albatros. Praha 2001. ISBN 80-00-00972-2

Kolář, J.: Básně ticha. Český spisovatel. Praha 1994. s. 271. ISBN 13/43. 22-051-94

Kolektiv pracovníků Ústavu pro jazyk český AV ČR: **Pravidla českého pravopisu**. Academia. Praha 2000. ISBN 80-200-0475-0

Kovařík, V.: **Literární toulky Prahou**. Albatros. Praha 1980. ISBN 13-232-KMČ-80

Mališ, O.: **Čítanka pro učně**. Fortuna. Praha 1994. ISBN 80-7168-153-9

Navštívení krásy. Italská renesanční lyrika. Mladá fronta. Praha 1964. 23-017-64

Nepil, F.: **Dobrou a ještě lepší neděli**. Radioservis. Praha 1992. 1. vydání. ISBN 80-901242-0-8

Nezval, V.: **Balady a jiné básně věčného studenta Roberta Davida**. Československý spisovatel. Praha 1988. 1. vydání, s. 46422-070-88

Nezval, V.: **Edison**. Československý spisovatel. Praha 1969. ISBN 22-066-69

Prokletí básníci sv. 1.: **Villon**. Rudolf Škeřík. Praha 1927.

Skácel, J.: **Básně** (I.). Akcent – Blok. Třebíč 1998. 3. vydání, s. 295

Skarlant, P.: **Mosty a náměstí**. Mladá fronta. Praha 1987. ISBN 13/34 23-088-87

Shakespeare, W.: Sonety. TORST. Praha 1999. 1. vydání, s. 411. ISBN80-7215-041-3

Snětlivý, J. P.: **Dvě na čtvrtou sonetů v rytmu srdce**. Čas. Řitka 2015. ISBN 978-80-7475-085-4

Škoda, E.: **Tři tucty toulek Prahou**. OSCAR – film, spol. s r. o. Praha 1994. ISBN 80-901758-058-0-5

Šmahel, F.: **Mistr Jan Hus**. Svoboda. Praha 1985. 12 listů

Wenig, A.: **Staré pověsti pražské**. Levné knihy KMa. Praha 2000. ISBN 80-806425-47-9
Žáček, J.: **Co oči nevidí**. Šulc-Švarc, s.r.o. Praha 2013. 1. vydání. s. 132. ISBN 879-472-13
Žáček, J.: **České moře**. Primus. Praha 2004. 2. vydání. s. 63. ISBN 80-86207-55-2
Žáček, J.: **Čtyřverší**. Šulc-Švarc, s.r.o. Praha 2014. 1. vydání. s. 104. ISBN 879-491-14
Žáček, J.: **Jak rozesmát Monu Lisu**. Šulc-Švarc, s.r.o. Praha 2015. 1. vydání. s. 120. ISBN 879-500-15
Žáček, J.: **Moje nejmilejší verše**. Petrklíč. Praha 1998. ISBN 80-7229-012-6
Žáček, J.: **Nedělejte z teorií terorie!** Josef Vinklát, Milan Janáček a AG TYP. Praha 2014. 2. vydání (bibliografické vydání)
Žáček, J.: **Text-appeal**. Československý spisovatel. Praha 1990. 2. vydání. s. 101. ISBN 22-108-90
Žáček, J.: **Třetí poločas**. Šulc-Švarc, s.r.o. Praha 2012. 2. vydání. s. 104. ISBN 879-459-12

6 Kontakt na autora:

PaedDr. Blanka Hejtmánková
Konzervatoř Plzeň
blanka.hejtmankova@seznam.cz